

Ujvári Gábor
SÁMÁN
Bevezetés a szabadságba
Kisregény

I. Hosszú szülés

Arctalan lesz, akit szülök,
nem nevezheti meg senki sem.
Életének drága ára az én életem.
Hosszan érlelt árvasága betölti majd azt a szobát,
ami egy hatalmas szív belső légterében áll.

Most még várom vajúdásom -
a Föld lassan ringat el.
Gyermek vagyok anyám ölén -
ébredni lennék,
aludni kell.

Létezik-e tökéletes gyilkosság, és milyen lehet az? Vagy pontosabban: milyen lehet a tökéletes halál? Vagy még pontosabban: milyen lehet a tökéletes élet?

Ezeket kérdéseket teszem fel most, amikor öreg barátom könyvtárszobájában egy ócska, kicsi és kényelmetlen karosszékben ülök. A vért már felmostam a konyhában a kövezettről, a véres szőnyeget kidobtam a kukába a felmosóronggyal együtt. Megizzadtam, és még az orromban érzem az alvadt vér undorító szagát.

Az öreg filozófusokat olvasott, meg regényeket, verseket, szociológiai műveket és ezoterikát. Biztosan örülne a kérdéseimnek.

- A tökéletes gyilkosság nem az, amikor nem tudod, hogy ki a gyilkos, hanem az, amikor azt sem tudod eldönteni, hogy gyilkosság vagy öngyilkosság történt – mondaná mély, rekedtes hangján. – Amikor látszólag kizárható, hogy az áldozatot egy másik személy ölte meg, de az is bizonyos, hogy önmaga sem végezhetett önmagával. Olyan gyilkosság ez, ami kívül esik a kiszámíthatóság és az oknyomozás körén. Valami hasonló lehet a tökéletes élet is.

De persze nem mondja, és ostobaságnak tűnik ezeknek a kérdéseknek a feltétele.

Érzem, a szokásosnál erősebben ver a szívem, lélegzetem gyors. Meg kellene nyugodnom egy kicsit.

-

Öreg barátomat kilencvenegy éves korában érte a halál. A konyhája közepén állt, amikor szívébe hatolt a konyhakés. A kedvenc kése volt, még akkor vette, amikor fiatal volt, és ruganyosak voltak

az izmai. „Isten veled!” – vésette a pengére a feliratot, mert akkor még büntudatot érzett, ha húst evett. Bűnnek érezte más érző élőlények elfogyasztását, még akkor is, ha nem ő ölte meg őket.

- A szeletelés így vált automatikus búcsúvá és bűnbánattá egyben – mondta nekem egyszer, amikor vacsorára vágta a kenyeret. – Ma már, vén emberként úgy gondolom, hogy képmutatás, gőgösség vagy egyszerűen butaság volt az egész. Egyszerűen nem kellett volna húst ennem.

A késszúrás azonnal kioltotta az életét, bár talán elhamarkodott dolog ilyet mondani.

- Halálod pillanatában elvégzed az összegzést. Lelked egy pillanat alatt felidézi magában földi életét – tanított.

Meddig tart az a pillanat, amibe az egész élet belefér?

-

Halála rejtélyes: amikor a rendőrök rátörték az ajtót, mert erősen bűzlött már tőle az egész lépcsőház, a zár belülről volt bezárva és az ablakok is be voltak csukva. A lakás a harmadik emeleten van, épségben kiugrani lehetetlen onnan. Kémény nincs, központi fűtése van az egész háznak. A tetem a konyha közepén feküdt, hátában a késsel. A nyomok szerint kizárt az a lehetőség, hogy belefeküdt vagy beledőlt volna a szűrőszerszámba. A kés markolatán nem találtak ujjlenyomatot. A helyszínelő rendőrök értetlenül álltak az eset előtt. Amikor elhagyták a lakást, azt mondták nekem, hogy ismeretlen tettes ellen elindítják a nyomozást.

A rendőröket én hívtam ki, amikor szokásomhoz híven szombat délelőtt felkerestem öreg barátomat. Erősen szaglott minden, az ajtónál hasztalan csengettem, kopogtattam. Jellemző, hogy a lakók napokig úgy tettek, mintha nem éreznének semmit.

Fel voltam rá készülve, hogy barátom halott, de erre a borzalmas gyilkosságra nem gondolhattam.

A helyszíni szemle után rám maradt a takarítás, a mocskok eltávolítása a lakásból. Az öreg rokonait nem ismertem, tudtommal nem tartotta a kapcsolatot egyikükkel sem. Ezek a könyvek itt a könyvtárszobában voltak a társai. Nem tartotta sokra őket.

- Amit az életről tudni érdemes, úgy sem lehet leírni. Inkább emlékek nekem ezek a kötetek. Jól esik felidézni, mikor vettem őket, mit éreztem akkoriban, mi érdekelt. Most már azonban irtózom az olvasástól – mondta nekem, amikor régi Platón-köteteit csodáltam. – Az írott szövegben az a borzasztó, hogy az igazság álarcát ölti magára. Minden, amit olvasol, úgy tárulkozik fel, mintha igaz lenne. Még ha valami kitalált történetet olvasol, az is olyan mintha valójában megtörténne, azért tudod beleélni magadat. Talán az írás formája a hibás ebben, talán mert annyira zárt, minden mondat mögött ott van a lezáró pont, a lezárás, a kinyilatkoztatás. Az igazság természete azonban valami más. Az igazság valami elragadó, ami betör a megszokott életedbe. Nem ezekben a könyvekben található.

- Akkor a halál is lehet igazság? – kérdeztem.

- Általában igen.

-

Ha részese lehettem volna annak az utolsó pillanatnak, amikor késsel a szívében összegezte az életét, akkor biztosan tudnám, hogyan történt ez a gyilkosság. Azt is érteném, miért kellett így történnie. És azt is tudnám, hogy végül is ki ő. Valójában nem sokat tudok róla. Két évvel ezelőtt ismertem meg, és magáról nem sokat mesélt. Inkább a gondolatait osztotta meg velem.

- Ma már úgy vagyok vele, hogy életem külső eseményei nem érdekelnek. Minden csak aszerint nyeri el értelmét és fontosságát, hogy milyen helyet foglal el a lelkemben. Az életnek csak lelki szempontból van értelme, egyébként nem más, mint fizikai és biológiai folyamatok összessége. Persze, ehhez az értelem fogalmát olyan tágan kell vennünk, ahogy csak képzeletünk megengedi – fejtegette többször. Ez egy kedvenc gondolatmenete volt, sokszor ismételte.

Most megpróbálom felidézni mindazt, amit önmagáról mondott. Talán összeáll valami kép, és túl a benyomásokon és barátságom, talán jobban látom majd őt és önmagam.

-

- Nem volt kiegyensúlyozott életem – mondta akkor, amikor megmutatta a festményeit. Háromszáz, négyszáz képe lehetett, az alagsorban tárolta őket. Síkban megfestett arcképek voltak. Az arcok, vagy ahogy ő nevezte őket, a pofák, időtlenséget árasztottak magukból.

- Nem vették a képeimet. Azt mondták, hogy nagyon jó képek ezek, de nem szívesen élnének velük egy szobában. Persze, egy kicsit torz arcok ezek, nem is szépek, de szerintem nem ezért irtóztak tőlük. Az életnek egy olyan mély rétegét ábrázolják, amellyel nehéz az embernek szembenéznie. De az is lehet, hogy csak én gondolom így. Még mindig festek. Évente talán egy-két képet. Tudod, ha sikerülne legalább egyetlen egy nagyon jó képet festenem, akkor elégedett lennék. Mit szólsz ezekhez a mázalmányokhoz?

Nem emlékszem, mit válaszoltam. A képek hatására azonban igen. Nyugtalanítóak voltak, valami borzalmat ontottak magukból, főleg így, nagy tömegben. Mintha a halálból néztek volna vissza rám ezek az arcok. És voltak közöttük nagyon szépek.

- Az volt a bajom, hogy nem tudtam magamat teljes egészében a képeknek szentelni – folytatta. – Túl anyagias foglalkozásnak tartotta a festészetet, nem tudtam kifejezni benne pontosan azt, amit gondoltam, és nem is serkentett további gondolkodásra, ezért mindegyik képem ugyanarról szól. Ez így persze zavarosan hangozhat. El kell mesélnem neked egy történetet. Ha meghallgatod, jobban látsz. Csak arra kérek, hogy ne vedd őrülségnek, teljesen komoly a dolog. Egy történet, amiben megjelenik az igazság. Az igazság megjelenése néha bizony őrülségnek tűnhet, sőt, meg is őrijítheti azt, akire rátekin.

-

Úgy emlékszem, túlságosan fellengzősnek találtam ezt a bevezetést. Az öreg emberekre jellemző elfogultság, érzélgősség vagy túlzott önértékelés kerítette akkor hatalmába barátomat. Persze, nyilván más az, ha az ember maga találkozik az „igazsággal”, és más az, ha valaki elmeséli neki ezt a találkozást, ezt is figyelembe kell venni.

- Apám egyszer elvitt Egyiptomba. Gazdag kereskedő volt, a város főutcájában volt egy könyvesboltja, emellett papíráruval is foglalkozott. Akkoriban a könyvekben még nagyon kezdetlegesen voltak a fényképek, inkább metszeteket nyomtattak, de így is nagy hatást gyakoroltak az olvasókra. Apám fantáziáját a piramisok ragadták meg. Elhatározta, hogy feltétlenül elutazik oda, és engem is magával visz. Erre tizenhat éves koromban került sor. Görögországba vasúton utaztunk, ott szálltunk hajóra. Furcsa viszonyban voltam apámmal. Igen nagyra tartottam, csodáltam, ugyanakkor azonban az volt az érzésem, hogy idealista. Túl volt már azon, hogy a keresztény egyház tanításait egy ez egyben elfogadja, de azért minden vasárnap eljárt a templomba. A legidegesítőbb az volt benne, hogy a tudomány eredményeivel akarta bizonyítani Isten létét. Egyiptomi utazását is valami ilyen eszme vezérelte. Szerinte ezeket a hatalmas piramisokat csak Isten segítségével emelhették az egyiptomiak. Arra is hajlott, hogy a fáraók valóban Isten helytartói voltak a Földön. Igaz, hogy több istent imádtak, de mindig volt egy fő istenük, aki nem volt más, legalábbis apám szerint, mint az Isten. Csak ők ezt még nem tudták, mert Isten nem nyilatkozott meg ő előttük. Nekem nagyon naiv elgondolásnak tűnt az egész. Apám eszméitől kora gyerekkorom óta irtóztam. Kamaszkorom óta egyszerű marhaságnak tartottam az egész Bibliát, Jézussal és az Istenével együtt. Az Ószövetségtől pedig szinte kiütést kaptam, ha véletlenül a kezembe került. Azok az ósdi szövegek és érthetetlen történetek elvették a kedvemet az egésztől. A tudomány és vallás összekapcsolása pedig nevetségesnek tűnt a szememben. Ugyanakkor apám karizmatikus személyiség volt, és erősen hatott rám. Nem tudtam nagyon sokáig megszabadulni ettől a hatástól, talán ezért is gondolkoztam évtizedeken át az ő ellenében. Több napos hajóút után érkeztünk meg Egyiptomba. Elkésérítő volt az az iszonyatos szegénység. Kairóba vonattal érkeztünk meg, a sínek nyomortelepeken keresztül vezettek át. Mindenütt mocsok, az emberek tömegesen az utcákon aludtak, nap közben is ott ücsörögtek. A belváros sem volt sokkal vidítóbb. Egy előkelő szállodában szálltunk meg, de az ágynemű olyan volt, mintha az előző vendég éppen most szállt volna ki belőle. A piramisokhoz számár vezette kordén jutottunk el. Ezek az ósdi, bumfordi épületek lehangolóak voltak. Én nem találtam bennük semmi nagyszerűt, míg apám ide-oda rohangált és lelkendezett az isteni csoda láttán. Ez talán törvényszerű is. Minél jobban lelkendezett, annál jobban utálkoztam. Aztán még be is másztunk az egyik piramisba. Szűk folyosók, levegőtlenység, sötét. Patkánylyuk, gondoltam magamban. Csúnya, nagy kőtömbökből összehordott tákolmány, kecsesség és fantázia nélkül. Biztos nagy munka volt megépíteni, de ha elegendő volt hozzá, akkor ebben semmi csoda sincs. Megépítették és kész, mint a szorgos hangyák. Apámnak egy nap nem is volt elég a lelkendezéshez. Négyyszer kellett kimennünk. Méricskéltem, mekkora egy kőtömb, hány lépés hosszú a piramis egyik oldala, milyen magas lehet az építmény, milyen a tájolása. Megdönthetetlen Isten-bizonyítéknak nevezte őket. A szfinx nem tetszett neki. Barbár alkotásnak nevezte, a bálványimádás csúnya kellékének. Pedig ha volt ami érdekes volt az egészben, hát az a szfinx volt.

-

Aztán leutaztunk Luxorba, Karnakba és a Királyok Völgyébe. Nem is tudom, hogyan tudott apám elszakadni a piramisoktól. Vajon mi vihette rá arra, hogy egy napon így szól:

- Elutazunk a királyok völgyébe!

Vajon mi vonzotta a halál völgyébe, a hol a fáraók már nem is piramisokba temetkeztek, hanem sziklákba vájt járatokba?

Másnap vonatra ültünk, és a Nílus partja mellett kezdtük meg hosszú, zötykölődős utunkat. Első osztályú helyet kaptunk, de a kocsni így is tele volt zsúfolva utasokkal. Egy kicsit féltém is a sok arab között. Mi voltunk egyedül európaiak az egész vonaton. Az utazás csodája azzal kezdődött, hogy egy gyönyörű nő ült le velünk szemközt a férjével. Nem túlzok, amikor azt mondom, hogy gyönyörű. Tökéletesen szép arca volt, melyben semmi hibát sem fedeztem fel. Az a különös, hogy ma már semmit sem tudok felidézni ebből a gyönyörű arcból, csak a hatását, amit bennem keltett. A férfi arca pedig itt van előttem. Ilyen nehéz visszaemlékezni a szépre? Vagy annyira magával ragadott az élmény, hogy az arcra már nem is igazán figyeltem? Nem tudom. Azóta úgy vagyok a nővel, hogy egy-egy kis részletükben felfedezem ezt a tökéletességet, de amikor teljes egészükben veszem szemügyre őket, mindig csalódás ér. Lehet, hogy ez a szépséges nő is csak azért volt olyan szép, mert kendőt viselt és hosszú ruhát. Ha láttam volna a haját, a testét, a lábát, lehet, hogy velem is ugyanígy jártam volna. De nem láttam, csakis a tökéletességet.

Kora reggel érkeztünk meg. Ahogy a szállás felé haladtunk, egy húsbolt előtt vezetett el az úton. A bolt előtt egy asztalon levágott szamárfel feküdt. Az út során arab gyerekek játszottak, ránk néztek, néha kiabáltak. Nem tudtam szidnak-e bennünket vagy akarnak valamit. Féltém. Aztán elsétáltunk a luxori templomig. Nehéz erről beszélni úgy, hogy ne érezd hiteltelennek vagy fellengzősnek a szavaimat. Ezért a legegyszerűbben fogalmazok. Ott éreztem meg először az istenit, az isteni erők jelenlétét. Egyszerűen sugárzott a helyből az isteni erő. Ezt korábban egyetlen egy templomban vagy „szent” helyen sem éreztem. Letaglózott annak a helynek az aurája. Félelmem tovább nőtt, de valahogy otthon is éreztem magamat. Persze, apámnak nem szóltam erről semmit, úgy láttam őt teljesen kielégítették a piramisok, a templomok megtekintését kutya kötelességének érezte, ha már egyszer Egyiptomban tartózkodik. Aztán jött a karnaki templom, a kosfejek sora, amely a bejáratig vezet el. Míg Luxor otthonosan volt isteni, ez a hely félelmetesen. Első pillanatra erődítménynek tűnt, és csak belépve, az oszlopsorokon végig haladva vált szelídebbé, befogadóbbá az építmény. Másnap mentünk át a Királyok Völgyébe, ahol a királysírok vannak. Apám itt ismét szókokolt a halálról és feltámadásról, meg egyéb rögeszméiről. Ezzel teljesen tönkretett mindent, és nem éreztem semmit sem, csak a hőséget és a szomjúságot. Másnap irány vissza Kairóba. Szonyú hosszú vonatkozás után ugyanaz a szálloda, ugyanaz a szoba, ugyanaz az ágynemű. A luxori és karnaki élmény kimerített, összezavart. Apám azonban elemében volt, és még elhajszolt az egyiptomi múzeumba. Mit mondjak? Dög unalmasnak ígérkezett az egész, szobrok itt, szobrok ott, használati tárgyak ezen a soron, használati tárgyak azon. Nem ismertem úgy az egyiptomi birodalmak történetét és az egyiptomi kutatásokat, hogy bármihez is tudtam volna kötni az elhelyezett tárgyakat. Aztán beértünk egy terembe, ahol valahogy minden megváltozott. Kisebb szobrok következtek, inkább fából nem kőből, szép berakású szemekkel. Még fekete színű fa-fáraószobrot is láttam. Aztán az egyik szobornál földbe gyökerezett a lábam. Egy írkokot ábrázolt, ölében egy táblával. Egyenes derékkal ült és nézett a messzeségbe. Elemi erővel öntött el az a bizonyosság, hogy a szobor engem ábrázol, hogy az az írkok ott, Egyiptomban, valamelyik fáraó uralkodásának idején én magam voltam.

-

Öreg barátom jót röhögött, amikor kifejeztem csodálkozásomat.

- Azért nem kell beszarnod – mondta. – Éppen elég, hogy én majdnem beszartam! Évekbe telt, amíg ezt az élményt feldolgoztam. Időközben elvégeztem a jogi egyetemet és a városházára kerültem, ahol nyugdíjazásomig dolgoztam. Közben írtam mindenféle badarságot a helyi napilapba. Régebben volt a városnak egy félig irodalmi, félig tudományos folyóirata is, ott is publikáltam. Számomra világos volt, hogy honnan bennem ez az íráskényszer. Ha egyszer, több ezer éve írnom voltam, akkor ebben nem találtam semmi érthetetlen dolgot. Csak ez a festészeti dolog, ez nem fért sehogy sem a fejembe. Miért kell nekem éjszakákat eltöltenem azzal, hogy olyan képeket fessek, amelyek zavarják az embereket? Aztán egyszerre csak bekattant: az írnokok nem a mai betűkkel, hanem képekkel írtak. Látod, milyen meghasonlásba került az én írni lelkem? Szellemi dolgokat írtam képek nélkül, és képeket festettem szellem nélkül! És most itt állok, kudarcosan, nem sikerült az egyesítés. Persze, mert a mi korunkban a szellem már nem a képekben mutatja meg magát.

-

- És ezt az élményed, ami Egyiptomban ért, nevezhetjük az igazság feltárulkozásának?

- Igen, az igazság kéretlenül betört az életembe. Felfordította gyökeresen a világlátásomat, az életemet. Furcsa igazság pedig ez, hiszen semmilyen módon nem igazolható. Nem egy állítás, ami megfelel vagy nem felel meg valamilyen ténynek, vagy tapasztalásnak. Maga az élmény, az egyes ember lelkébe betörő élmény az igazság, amit csak ez az egyedüli ember élhet meg igazságként.

- És minden igazság egy ilyen élmény?

- Valószínűleg nem. Szerintem az igazság még ennél is megfoghatatlanabb dolog. Pontosabban nem is dolog, hiszen történésről van szó. Eljön az igazság pillanata, mondhatnám, ha teátrális akarnék lenni.

- Nem értem, mit értesz ezen.

- Van egy európai hagyomány amely szerint az igaz a szép és a jó összetartozik, mondjuk Istenben. De az igazság nem feltétlenül szép és jó, inkább ijesztő, szörnyű, félelmetes. Túl fekszik az emberi erkölcsön, hiszen arról a vidékről érkezik meg hozzánk, amely minden emberin túl rejtőzködik.

- Úgy érted, amikor az igazság megtörténik, akkor Isten megérkezik?

- Isten? Nem, Ő nagyon is emberi, az emberi valóság része. Az igazság területe az Ő fennhatósága alá nem tartozik.

- A Gonosz?

- A Gonosz is emberi. Nézd, az igazságot nem lehet meghatározni. Elérkezik, és akkor tudod, hogy mi az. Minden meghatározás csak arra jó, hogy körbejárjuk az emberi területet. Azt a területet, amit úgy hívunk valóság. A valóság nem egy adottság, hanem emberi alkotás. A nyelv, a történelem, a hagyomány, nevelés határozza meg, hogy mit tekintünk valóságosnak. Egy fajta tudattalan megegyezés. Igaznak gondolunk minden olyan állítást, ami erre a valóságra helyesen

vonatkozik. De egy helyes tényeket tartalmazó állítás nem az igazság, egyszerűen csak egy igaz állítás. Az igazságnak csak annyiban van köze a valósághoz, hogy a valóságon kívülről érkezik.

- De honnan? – kérdeztem már kissé dühösen.

- Honnan, honnan? Mit tudom én? Ha valami okosat akarnék mondani, azt is mondhatnám, hogy a világból valahonnan.

- Nekem ez nagyon megfoghatatlannak tűnik. Van ennek az igazságnak egyáltalán valami értelme?

- Igen. Azt is mondhatnám, hogy az igazság ad értelmet az életünknek, és figyelembe kell vagy kellene vennünk minden fontos döntésünknel. Sajnos, hajlamosak vagyunk nem észlelni, és ezért csak akkor vesszük észre, amikor ránk tör, betör a valóságunkba, és rombolni kezd.

-

Sokáig azt hittem, hogy öreg barátom az igazság bajnokaként akar tetszelegni előttem. Nagyon nehezen és sokára értettem meg, hogy az ő gondolkodásában az igazság valóban nem jelenti feltétlenül a jót és a szépet is. Valami idegent jelentett, ami valami idegen helyről érkezik el hozzánk, idegenül, olykor félelmetesen, ellentmondást nem tűrő agresszivitással. Hogy mi lehet az igazság? Sohasem mondta meg, hiszen szerinte mindig a helyzettől függ. Azt is mondta néha, hogy az igazság az örülethez hasonlít, olyan érzés is lehet találkozni vele, mint egy örült szemébe belenézni. A különbség csupán annyi, hogy az igazságnak értelme van, sokkal nagyobb, súlyosabb, kényszerítőbb értelme, mint ami értelmet az ember adni tud a saját tetteinek.

-

- Tudnál-e még példát mondani a saját életedből, ami jobban megvilágítaná, hogy mi is az igazság, hogyan történik meg?

- Most hallottad azt, amelyik Egyiptomban zajlott le. Nem volt elég neked? Talán tudok még mondani egyet, egy jobban érthetőt, egy hétköznapiabbat. Előtte azonban szeretnék még beszélni neked az idegenségről. Azt hiszem, ha az igazságról akarok beszélni, akkor legfontosabb tulajdonságáról, az idegenségéről is ejtenem kell egy-két szót. Utána elmondok egy történetet. Egy barátomtól hallottam, hogy amikor magában beszél, akkor a választ nem mindig saját magától kapja vissza. A hangok, amiket önmagában hall külön-külön személyiségekhez tartoznak. Mintha többen laknának önmagában. Idegenek. Furcsa lehet ez. De ha figyelünk egy kicsit önmagunkra, akkor talán mi is észrevehetünk hasonló jelenségeket. Mintha lennének olyan gondolataink, olyan érzéseink vagy akár cselekedeteink is, melyek ugyan önmagunkhoz tartoznak, mégis idegenek. Gondoljál csak az igazi nagy álmokra, melyek fontos dolgokról beszélnek nekünk, de egy annyira idegen nyelven, hogy megfejtésükhez gyakorlott álomértelmezőt vagy pszichológust kell felkeresnünk. Te álmodod ezeket az álmokat, és mégis olyan, mintha egy idegen szólna hozzád a maga rejtélyes, de mégis egyetemes, szimbólumokban beszélő nyelvén. Én például sokszor elképedek, hogyan is álmodhattam ezt és ezt. Átéltél már valami hasonlót te is?

- Igen - válaszoltam. Barátom várt, hogy mondjak példákat is, de akkor ismeretségünk kezdetén jártunk, és nem szívesen tártam fel magamat. Igaz, hogy nem régiben mentettem meg az életét, de ez még nem adott okot számomra arra, hogy belső lelki életemről fecsegyek neki.

- Na jó, akkor folytatom – mondta csalódottan. – Itt van a test, a testem, amely önmagam egy részét alkotja, és mégis idegen a működésével, rejtélyeivel és parancsoló szükségleteivel. Amikor még egészen fiatal voltam, tizennyolc-tizenkilenc éves, az zavart, hogy nem látom a hátamat, nem látom magamat sohasem hátulról. Ebben az érzésben tapasztaltam meg akkor legvilágosabban testem idegenségét. De gondoljál Szókratészra és az ő daimónjára! A Szókratészben megszólaló hangra, amit Szókratész sohasem tekintett a saját hangjának. Kik ezek az idegenek? Mihez kezdünk velük?

- Akkor az is igazság lehet, hogy szarnom kell? –kérdeztem ravaszdian.

- Ha minden reggel szarsz, és ez a szokásod, és tudod, hogy szarni fogsz, akkor nem. Akkor ebben nincs semmi idegenség. De ha váratlanul valami úgy megijeszt, hogy összecsinálod magadat, akkor az lehet az igazság megtörténe. Betört a gatyádba az igazság és ott búzlik a farpofáidon! És biztosan jelent is valamit, valamire irányul a szar a nadrágodban, valamit tudatni akar veled! Ha úgy döntesz, nem veszel róla tudomást, akkor majd szólnak mások, menjen már el mosakodni jó ember!

- És hogyan tudnék védekezni az igazság, az idegenség, a beszarus ellen?

- Tudod te azt jól, nem én foglak megtanítani rá. A társadalom komoly intézményeket hozott létre azért, hogy ezeket a támadásokat kivédje. Hogy a kiszámíthatatlanság, idegenség világából otthont, szokást, melegséget, kisszámíthatóságot varázsoljon. Van házad, biztosításod, vannak törvényeink, szabályaink, vannak erkölceink, mérnökeink, tudományos rendszereink az előre jelzésre, a manipulálásra. Vannak filmjeink, regényeink, színházaink, televízióknk a világ eltakarására, egy új valóság létrehozására. De az igazság egyszer-kétszer az életben úgy is megkerüli ezeket a védvonalakat, nem menekülhetsz.

- És akkor mit csináljak?

- Régebben azt hittem, hogy amikor az idegenség, az igazság betör az életemben, akkor a szabadság töri szét a valóság szükségszerű, bilincsbe verő korlátait. Akkor azt mondtam volna, hogy ne védekezzél, örülj, hogy megtaláltad a szabadságodat. Ma már másként látom a helyzetet. Azt tanácsolom inkább, hogy különülj el a betöréstől.

-

Az elkülönülés. Igen, ez volt öreg barátom szavajárása. Mondhatnám vesszőparipája. Ezt a képességet tartotta a legfontosabbnak az életben. És azt hiszem, ebben különbözött a legjobban egymástól a világlátásunk. Azt is mondhatnám, hogy annyival volt több nálam, mint amennyit ez a szó az ő gondolkodásában jelentett. Egyszer adott nekem egy írógéppel leírt feljegyzést, ami szerinte a legjobban kifejezi azt, amit ő gondolt az elkülönülésről. Ezt most ide lejegyzem, és mellé teszem a magyarázataimat:

Elsőként a dolgok különállásával foglalkozott. Azt vallotta, hogy a dolgokat nem mi választjuk szét egymástól az őskáoszból, nem a megnevezésükkel válnak egymástól külön. Úgy tapasztalta, hogy a dolgok ellenállása, amit például a mindennapi szerszámhasználat során tapasztalunk a dolgok elkülönültségében rejlik. Ha kalapácsolok, és a szög ellenáll, akkor az nem a nyelvhasználat eredménye, hanem a dolgok eredendő tulajdonsága.

Így írt erről:

„A dolgok elkülönülése nem kiszakítottság egy ősanyagból, a dolgok egymástól elkülönülve jelennek meg az életünkben. Ez nem a mi tevékenységünk eredménye, például nem az érzékelésünk, vagy észlelésünk különíti el egymástól a dolgokat. A nyelv mintegy utólag veti rá a maga hálóját az elkülönültségre, és ezzel befolyásolja az elkülönülések tudatosítását, észlelését.

A dolgok nem rendszer szerint különülnek el, elkülönülésük rendszer-független. Elkülönülésük nem a nyelv logikáját követi, elkülönülésük nem azonos jelentésükkel. A dolgok nem csak egymástól, hanem az embertől is elkülönülnek. Ebben áll ellenállásuk. Az ember hiába nyúl utánuk, nem győzi le az elkülönülést.”

Barátom szerint éppen ez az elkülönülés teszi ellenállóvá a dolgokat a pusztulással szemben is, és ez az ellenállás alkotja meg az időt. Úgy látta, hogy az idő nem egyszerű pusztulás, örökös változás, hanem megőrzés is. Mindig marad valami, amihez képest a dolgok változnak. A dolgok ugyan állandóan változnak, és talán éppen ez a változás a lényegük, de meg is őrződnek, amihez képest változnak. Megőrzés nélkül nincsen idő. Szerinte az az erő, ami különállóvá teszi őket megegyezik azzal az erővel, ami az örökös változással, pusztulással szemben ellenállást képez, és ami így az időt megalkotja. Azt vallotta, hogyha a dolgoknak egyik legfontosabb eleme az elkülönülés, akkor az embernek is az!

Azt is mindig hangsúlyozta, hogy a dolgok nagy ritkán különülnek el pontosan úgy, ahogy mi megnevezzük őket. Elkülönülésük rendszere és a nyelv rendszere nem fedi le egymást szükségszerűen egészen, mindig van elcsúszás. A dolgok elkülönülése azért tekinthető rendszer-függetlennek, mert nem tudunk olyan rendszert elgondolni és létrehozni, amibe beleférnének. A nyelv utólag vet a dolgokra egy rendező elvet. És mivel hajlamosak vagyunk csak azt érzékelni, tapasztalni, amit nyelvhasználatunk támogat, ezt az utólagos rendszert a mindennapi életben a dolgok adottságának tekintjük.

„A szokásos nyelvhasználat ráveti magát az elkülönült dolgokra, és megalkotja a valóságot.

Valóság az, amit számításba veszünk.”

A valóság. Nehezen értettem meg, hogy amit ő valóságnak nevez, az nem az embertől független realitás. Szerinte éppen az ember hozza létre nyelvi és egyéb szokásaival azt, amit valóságnak tekint. Csak az lehet az ember számára valóságos, ami ebbe a valóságba belefér. A valóság szerinte valami öntudatlan megállapodás eredménye, egy olyan rendszer, amiben a dolgok és emberek manipulálhatók, használhatók, ellenőrizhetők. A megállapodás fő eszköze a nyelv, hiszen elsősorban azt tartjuk valóságosnak, amire van szavunk. De ezenkívül minden emberek közötti megállapodás vagy szerződés a valóságot építgeti, határozza meg a határait. Aki azt állítja, hogy mást is érzékel a valóságon kívül, azt könnyedén bolondnak bélyegezhetik, ráfoghatják, hogy összekeveri a valóságos dolgokat az elme torz szüleményeivel. Éppen ezért az új dolgokat általában igen körülményesen szokták bevezetni a valóságba. A bevezetés egyik ilyen rítusa a tudomány.

„A dolgok a világban helyezkednek el.

A dolgok nem állandóak, hanem változékonyak. A valósághoz viszonyítva létük állandó keletkezés és pusztulás.

A dolgok inkább folyamatok.

A szokásos nyelvhasználat rögzíti a folyamatokat, amikor ráveti magát az elkülönült dolgokra. Minden folyamatot állandósítana: néven nevez.

A folyamatokat erők irányítják.

Az erők játéka a világ.”

A világ barátom szerint állandó változásban van. „A legnagyobb hegyek is elkopnak egyszer!” - szokta mondogatni. A változásokat olyan erők irányítják, melyeket az ember befolyásolni képtelen, idegen erők. Barátom nem szerette ezeket az erőket, nagyon közel érezte őket a gonoszhoz. De azt is mondta, hogy ez minden emberben közös idegenkedés, szeretnénk is általában elkerülni a változásokat. Vagy ha mégsem, akkor a remélt változás is megvisel bennünket.

„A valóságot ésszerűen, kiszámíthatóan próbáljuk berendezni. Ez néha elviselhetetlen.

A világ előbb-utóbb széttöri a valóságot.

A valóságban a szabadság lényege a választás lehetőségei között. A világ betörése megsemmisíti ezt a szabadságot.”

A valóság állandóságra rendezkedik be, miközben a világ változás, törvényszerű, hogy az erősebb győzni fog. Néha az ember érzi is, hogy egy megrekedt élethelyzet micsoda gyötrelmeket okozhat! Ez a világ betörésének az előérzete.

Amikor a szabadságra gondolunk, akkor tudjuk, hogy körülményeinket nem választhatjuk meg szabadon. De azt is, hogy szabadságunk lényege éppen abban áll, hogy ha választásunk elé érkezünk, akkor szabadon választhatunk. Ha a világ tör be, akkor nincs már lehetőség a választásra, elsöpör minden választást az igazság megtörténése, legalábbis barátom így tapasztalta. Ezért az igazi nagy választások nem is igazi választások. Például választhatok abban, hogy a boltban milyen ennivalót vegyek, ha éhes vagyok, és van pénzem. Abban viszont nincsen szabadságom, hogy szerelmes legyek-e vagy sem, és abban sincs szabadságom, hogy kibe legyek szerelmes.

„A betörés pillanatában a szabadság lényege: a személyes védelme.”

Igazából sohasem tudta megmondani nekem, hogy mit ért személyesen. Azt mondta, hogy a személyes nem is igazán a személytelen, hanem inkább az általános ellentéte. A betörés igazsága mindig általános, de a valóságban is vannak általános dolgok. Ezt az általánosságot akkor érzed például, ha egy kis városból vagy faluból egy világvárosba csöppensz. Minden valóságos, ilyesmire is számítottál előzőleg is, de mégis érzed ennek a valóságnak az idegenségét, és legyőzhetetlen

erejét. Egy módon szelídítheted meg, ha kiragadsz belőle apró részleteket, és személyessé varázsolod őket. Ahogy például a kisgyerekek teszik személyessé az alvást, a belevesztést az álom és öntudatlanság tengerébe. Egy játék mackót vagy babát ölelnek magukhoz. Ezzel kiragadnak valamit a valóságból, és személyes értékkel ruházzák fel. Amikor az általános igazság, a maga kegyetlenségével betör a világba, nincs más menedék, mint a szétrombolt valóság darabjai közül a személyessé vált töredékeket magunkhoz ölelni. Csak ezt követheti az elkülönülés.

„Az ember, amikor önmagát keresi, és önmagát találja meg, a világ igazságával találkozik.”

Öreg barátom nem lelkesedett azért, hogy az ember megtalálja önmagát vagy élete értelmét. Szerinte a világ igazsága érzéketlen a Jó és a Gonosz iránt, így ha az ember meg is találja önmagát, éppúgy válhat gonosszá mint jóvá. Szerinte az embernek személyessé kell válnia, és nem önmagává. Az önmagaság nem más mint azonosulás a vak végzettel vagy a világból feltáruló értelemmel. Például, ha valaki végzete az, hogy gyilkossá váljon, akkor, ha önmaga akar lenni, gyilkolnia kell. Ha azonban személyessé akar válni, akkor hallgatnia kell a lelkiismeretére, és el kell különülnie a végzetétől, attól, hogy gyilkos legyen. A személyes ezért elkülönül a világ igazságától. A lelkiismeret nem isteni parancs vagy hang, nem is az erkölcs, amit az emberek hoznak létre a valóságban. Inkább azoknak az értékeknek a rendszere, amit összekapart vagy kikapart a személyessé váló személy a valóságból. Ha ezek ellenébe cselekszik, akkor válhat ugyan önmagává, de nem személyessé. Akkor feláldozza egyediségét az általános igazság oltárán, és beleveszik a világba. Ebben az értelemben tehát a Jó nem más, mint az egyediség védelme. A Gonosz pedig az egyediség elpusztítása, beolvasztása az általánosba, az általános igazságba.

„A személyes elkülönül a világ igazságától.”

Ahhoz, hogy el tudjon különülni, ismernie kell a világ igazságát, önmagát és végzetét.

A személyes az elkülönüléssel az igazi szabadságba helyezkedik és végzetét sorssá oldja.

A személyes érzékeny a Jó és a Rossz iránt.

A személyes ismeri a lelkiismeretet vagy annak hiányát.

A Jó és a Gonosz a személyes irányultsága.

A személyes nem a személy, de a személy személyessé válhat.

Személyessé az elkülönüléssel válik. El kell ehhez különülnie önmagától, a világ igazságától.

A személyes az elkülönüléssel otthontalanná válik ebben a világban.

Az otthontalanság adja meg számára azt a lehetőséget, hogy elszakadjon a világtól.”

Ezt az elszakadást azonban barátom sohasem nevezte öngyilkosságnak. Állította, hogy az öngyilkosság a személyes elpusztítása. Ezért is valószínűtlen a számomra, hogy most önkezeivel

vetett volna véget életének. Ugyanakkor azt is sokszor mondta, hogy tudni kell meghalni. Meg kell érezni az idejét, ahogy a várandós asszony is megérzi a szülés közeledtét. A meghalásra úgy gondolt, mint egy szülésre. A személyessé vált ember a halálban egy új lényt hoz létre, amely függetlenné válik a világ élet-halál körforgásától és elnyeri végső szabadságát.

A személytelen ember halála azonban nem más, mint a visszatérés a világ körforgásába.

–

Nem tudom, hogy az ilyen életfilozófiák mennyiben határozzák meg egy ember életét. Arra gyanakszom, hogy sokszor utólag találják ki őket arra, hogy azokat az eseményeket, melyeknek nem lett volna szabad megtörténniük, de mégis megtörténtek, magyarázzák, értelmezzék. Öngazolást nyerhetnek így az emberek. Azt hiszem, nincs is olyan életfilozófia, amit előbb kitalálnak, aztán megvalósítanak. Lehetetlen feladat is lenne az ember részéről, hogy teljes egészében egy ilyen eszmerendszernek szentelje az életét. Barátom esetében is inkább arról lehetett szó, hogy bizonyos események megtörténte után alakította ki elképzeléseit. De nem öngazolás céljából, hanem azért, hogy a tapasztaltakat fogalmi keretbe foglalhassa. Azért, hogy aztán a tapasztalatoknak megfelelően éljen, már amennyire tud.

- Ígértem neked egy mindennapi történetet. Talán nem meglepő, ha szerelmi történettel állok elő, ez a történet egészen mindennapos – ültetett le egy szombati napon könyvtárszobájában. Pálinkával kínált, ahogy mindig is szokott, én pedig szokás szerint elutasítottam, mert ha egy kortyot is ittam, erősen csuklani kezdtem, és ez nagyon zavaró volt. – Sokat olvastam a szerelemről, mindenféle okos és buta könyveket. Írtak a szerelem természetéről, lényegéről, a csábítás művészetéről, a partner megtartásának technikáiról, a gyönyör elérésének különböző módjairól, a szerelmi bánatról. Nagyon gazdag az irodalom. Arról viszont nagyon keveset írnak, hogyan szeressünk ki valakiből. Egy ókori szerzőnél, talán Ovidiusnál olvastam azt a butaságot, hogy központosítsunk szerelmünk hiányosságaira. Például, hogy nagy az orra, vagy ostoba esetleg szegény. Gondolhatod, hogy ez az eljárás teljesen haszontalan, hiszen a szerelmes hiába észleli és tudatosítja ezeket a hiányosságokat, érzelmeit ez nem érdekli. Az én tapasztalatom az, hogy ha valakiből ki akarsz szerelmesedni, akkor a legjobb módszer, ha elkülönülsz érzelmeidtől. Nem elnyomod a szerelmet, hiszen az újból előtör, nem kieleved, hiszen éppen ezt akarod elkerülni, hanem hagyod élni önmagában, anélkül, hogy téged valójában érintene.

A feleségem gyönyörű, de egy kissé kemény nő volt. Mások szerint önző, de szerintem csak túlságosan intelligens, és rájött, hogy számára önmaga a legfontosabb. Ez persze kívülről önzőségnek tűnhet, de ugyanakkor okosság is. Azt hiszem, az emberek többsége nem jut el erre a szintre, és valami más, külsődleges dolognak szenteli az életét. A feleségem nem volt ilyen. Ez persze azzal is járt, hogy sohasem akart gyereket. Ez és még sok más is megterhelte kezdetektől fogva a kapcsolatunkat, noha ennek hosszú évekig nem voltam tudatában. Gyönyörű volt, szép, az ágyban tüzes, a szex mellett imádta a jó ételeket, a finom italokat és a szép ruhákat. Érdeklődési körünk is hasonló volt, jogot végzett ő is, bíróként dolgozott a városi bíróságon, meg tudtuk beszélni a bonyolult vagy kirívóan érdekes jogi problémákat. Állandó vitatémánk volt, hogy a jog mennyiben szolgálja az igazságosságot. Az ő véleménye az volt, hogy az esetek túlnyomó részében a jog az igazság pártján áll, én viszont már akkor azt állítottam, hogy a jog csak a szabályszerűséget tudja megállapítani, az igazságosságot sohasem. Ma már az a határozott véleményem, hogy a jog is

egy eszköz arra, hogy szilárd valóságot hozzanak az emberek létre, valami kapaszkodót, ami megmenti őket a világ igazságától, a világ igazságának betörésétől. Ráadásul így egy csomó kérdésben nem kell erkölcsi megfontolásokra támaszkodni. Úgy véltem már akkor is, hogy a házasság elsősorban jogi intézmény. A szerződő felek biztosítják egymást arról, hogy kitartanak egymás mellett, együtt nevelik fel utódaikat, segítik egymást, megosztóznak javaikban akár a halálig. A házasság a gyakori párváltás elleni védekezés, merénylet a szerelem ellen, vagy úgy is mondhatjuk, biztosíték a világ igazságának betörése ellen.

Mint a házasságok általában, a mi házasságunk is csodálatosnak indult. Ha előveszem az akkor rólunk készült fényképeket, két nagyon boldog embert látok. Ráadásul házasságunknak megvoltak a biztos anyagi alapjai is, hiszen jogászok voltunk mind a ketten, jó kereseti lehetőségekkel. A lakást én vittem a házasságba, de feleségem családja is jómódú volt. Anyósom sem zavart sok vizet, amíg élt, házasságkötésünk évében meghalt. Apósom szerint a házasságot csak két tényező teheti tönkre: a két házastárs családja. Azt szokta hosszasan fejtegetni, hogy a házasság egy nagyon veszélyes vállalkozás. Olyan, mint amikor két indián törzsből két fiatal úgy dönt, hogy elszakad, és alapít egy harmadik törzset. A régi törzsek azonban ezt nem akarják, és vissza akarják szerezni elveszett tagjukat akár egyedül, akár közösen. Ebbe a harcba nagyon sok házasság tönkrement, mert a házastársak egyikike nem állta a sarat, és nem verte vissza a támadásokat. Szerinte tipikus az a felállás, amikor az ifjú feleség az anyja befolyása alá kerül. Ez talán a legveszélyesebb felállás is, ennél csak az a rosszabb, ha a férj kerül az anyja irányítása alá. Mind a két esetben a házaspár szexuális élete sínyli meg legjobban a beavatkozást. A nők esetében mintha szégyenérzet alakulna ki amiatt, hogy ők szexuálisan aktívak, a férfiakban pedig büntudat azért, hogy nem teszik magukévá az anyjukat. Talán úgy érzik, hogy megcsalják a feleségükkel az édes mamikájukat. Az érzés alapja annyiban jogos, hogy bizonyos értelemben hagyják magukat elcsábítani az anyjuk által, nem mondanak neki nemet azokban az élethelyzetekben, amikor a drága mama a feleség helyét szeretné valamilyen formában elfoglalni. Persze, ez apósom véleménye. Ő elfogult volt, mert húsz évig élt egy fedő alatt az anyósával, szerezhett hát elég sok rossz tapasztalatot.

Azt is mondják, hogy az idő előre haladtával a szerelemből vagy szeretet lesz vagy nem, és akkor a házasság felbomlik. Én nem, tudom, hogy mi történt velünk. Talán csak annyi, hogy egyre inkább elvesztettem a saját arcomat, egyre kevesebb erőm maradt arra, hogy ellenszegüljek annak az erőnek, amely arra ösztökélt, hogy a feleségemhez idomuljak. Pedig ő is éppen attól volt a legdühösebb, ha ő hozzá igazodtam. Szerette a harcot, a vitát, azt, hogy szembe helyezkedek vele. Nekem ehhez nem volt elég energiám.

–

- Amikor fiatal voltam, országunkban a kommunisták uralkodtak. Egy párt irányította az országot, és ha valaki karriert szeretett volna befutni, jól tette, ha belépett a párttagok közé. A rendszer sajátossága volt, hogy a szocialista erkölcs jelszavával belegázolt az emberek magánéletébe is. Egyszer én is tagja voltam egy olyan bizottságnak, amely felelőségre vont egy jogász kollégát amiatt, hogy rendszeresen megkeféltte egyik munkatársának a feleségét. Az illető is nő volt, így aztán a párt helyi vezetése nem nézhette tétlenül a kialakult helyzetet. A jogász kolléga egy magas, izmos, jóképű fiatalember volt, nyilván nem most lépett először félre. Egyébként tisztelte a rendszert, feljebbvalóit, annyira a kedvükbe tudott jární, hogy különleges kiváltságokban részesült. Például minden karácsony előtt vásárolhatott soron kívül banánt, rövid várakozási idővel

vásárolhatott autót, és a hadseregben, amikor katona volt, akkor kapott kimenőt, amikor akart. Minden főnöke szerette. Paraszt családból származott, a joghoz csak annyi köze volt, hogy képes volt a józan paraszti észére hagyatkozni. De még így is sokra vitte, az építési osztály vezetőjeként ment évtizedekkel később nyugdíjba. Amikor szerelmi ügye miatt behívtuk a párttitkár irodájába, és elmondtuk neki, hogy mindent tudunk, valamint felhívtuk rá a figyelmét, hogy szocialista ember embertárasa feleségét nem csábítja el, megjárta a nagyfiút. Fennhangon kikérte magának az eljárást, megfenyegetett bennünket, hogy ha még egy szót szólunk, akkor székestül kidob bennünket az ablakon. A tapasztalt párttitkár hagyta dühöngeni. Amikor a legény lecsillapodott, halk hangon csak annyit kért tőle, hogy szüntesse be a viszonyt. Úgy is lett. A feleség visszatért a férjéhez, a kolléga pedig a munkahelyén kívül keresett magának másik szeretőt. Nem volt nehéz dolga, amilyen falu bikája volt.

Történetem megértéséhez azt is figyelembe kell venni, hogy szüleim kiemelkedően intelligens, művelt emberek voltak. Apám bíró volt, anyám pedig hegedűművész. Házasságukat egyszerűen kultúrházasságnak nevezhetném. Légnemű, tiszta, szellemi, és persze éppen ezért hazug. Nem vették figyelembe egymás testiségét, szexuális vágyaikat. Anyámnak az állandó kielégítetlenségtől fájt a feje, apám pedig szeretőket tartott, de úgy, mintha nem is léteztek volna. Azt hiszem, egyszerűen nem fért be az önképébe, hogy ő férfi és nem tiszta szellem, talán még önmaga előtt is letagadta a szeretőit. Anyám előtt mindenesetre ezt tette, teljesen sikertelenül. Anyám mindent látott és tudott, fájt is a feje rendesen. De ezek a tiszta szellemek nem beszéltek egymással ezekről a dolgokról. Én ahogy nőttem, egyre jobban undorodtam ettől a helyzettől, a félrelépésektől és hazugságoztól.

Ebben a társadalmi és családi környezetben talán nem csoda, hogy én azt az erkölcsi normát kapartam össze magamnak, hogy hűségességnek kell lennünk házastársunkhoz. Még akkor is, ha az olykor erőfeszítéseket igényel tőlünk. Úgy gondoltam, az ilyen jellegű problémák megoldhatók, ha a felek megbeszélnek ezeket az eltéréseket egymás között.

–

- Sokáig nem vettem észre, hogy megcsal a feleségem. Persze, erősen zavart, hogy szeretkezéseink száma csökkent, és a szeretkezések lealacsonyodtak szexuális együttlétekké. De az ember hajlamos arra, hogy sokáig ne tudatosítsa magában azokat a tényeket, amelyek széttörhetik a valóságát. Igen, a házasság egy erős valóság, melyet nyilvános szertartás, jogi szerződés és társadalmi nyomás tart össze. A házasság erős vár az érzelmek változásával szemben. A felek azt hiszik, hogy megvédhetik magukat a világ igazságától, például egy újabb szerelemtől. Nagy tévedés, a világ igazsága erősebb a házasság valóságánál. Csak az a kérdés, hogy milyen mértékben zúzza ez az igazság szét a házasságot.

–

- A bíróság munkatársai, ha nem volt saját tulajdonú lakásuk vagy bérleményük, szolgálati lakást kaptak a bíróság közelében egy háztömbben. A fiatal jogászok jó része itt kapott először lakást, és így voltunk ezzel mi is. Kis lakás volt, másfél szoba konyhával, és egy fürdőszobával, de akkor nem is igen volt másra szükségünk. A szomszédban, a szintünkön a feleségem egyik munkatársa lakott a feleségével. Nagyon távolságtartó emberek voltak, sohasem jártunk össze. A férj pökhendi alaknak

túnt, állandóan felszegett fejjel járt, kisportolt testét kihívóan mutogatta. Mint egy dominanciára törekvő majom. Felesége kifejezetten csinos és szép arcú nő volt, aki került a tekintetemet és sohasem állt velem szóba. Csak a köszönésemet fogadta. A férfi rövid időn belül szép karriert futott be a bíróságon, nagyon felkészült és okos szakember hírében állt. A feleségem is lelkendezett róla, és nagyon örült, hogy együtt iskolázták be őket a tudományos szocializmust oktató egyetemi továbbképző szakra. Ennek ugyan nem sok köze volt a joghoz, de szükséges volt elvégezni ahhoz, hogy tovább juthassanak a hivatal ranglétrán. Az órák hetente a fővárosban voltak és egy alkalom három napot vett igénybe havonként. Ott is aludtak hát a beiskolázottak. Ekkortájt kaptam az első névtelen telefonokat. Először azt, hogy vigyázz jól a feleségedre, később durvákat is: „Most basszák az asszonyt!” Persze, vettem az adást, de nem akartam elhinni. Nem tudtam elképzelni, hogy a feleségem rajtam kívül bárki mással lefeküdjön.

Egy tavaszi nap, éppen amikor a feleségem az egyetemen sajátította el a tudományos szocializmus gyönyöreit, csöngettek az ajtón. A szomszédasszony állt előttem, amikor kinyitottam az ajtót. „Jó napot! Ne haragudjon, de beszélni szeretnék Önnel”, mondta szorongó hangon. „Fáradjon beljebb!”, hívtam, de ő meg sem moccant. „Jobb lenne, ha valahol máshol találkoznánk”, nyögte ki nagy sokára. „Mire gondol?”, kérdeztem. „Hívjon meg ma vacsorára a kertvárosi étterembe, este hét órára. Ne értsen félre, de egy nagyon fontos dolgot kell megbeszelnünk. Ráér?”, kérdezte bizakodva. „Ráérek, igen, de semmit sem értek az egészből.”, mondtam. „Majd megérti.”, suttogta a tekintetét elfordítva. „Köszönöm, hogy találkozik velem”, mondta, és gyorsan visszasietett a saját lakásukba.

Nagyon furcsa érzés kerített hatalmába. Egyrészt rosszat sejtettem, féltem, hogy valami titkot akar rám bízni a nő, vagy valami zavaros ügyletbe akar belerángatni. A zálogházban dolgozott, még azt is el tudtam képzelni, hogy alvilági kapcsolatai vannak. De az is megfordult a fejemben, hogy titkos ügynök, és engem is be akarnak szervezni a segítségével a hálózatba. Semmi kedvem sem lett volna másokról jelentéseket irkálni. A furcsa érzés mögött azonban volt valami más is. A nő illata. Még sohasem állt hozzám ilyen közel, mindig csak elsietett mellettem a folyosón, ha véletlenül találkoztunk. Most viszont az orrom, sőt, a szívem is megtelt az illatával. Elképzelheted, milyen zavartan várakoztam rá az étterem előtt este hét óra előtt pár perccel. Az összekapart erkölcsi norma, házasságom erős vára, valósága és a szívemet betöltő illat éles ellentétben állt egymással.

—

Klasszikus ruhában, visszafogott sminkkel és nagyon távolságtartóan érkezett meg. Halkan köszönt, majd betértünk az étterembe. Egy belső asztalhoz ültünk. „Nem akarom, hogy meglássanak bennünket”, mondta. „Azért is választottam ezt az éttermet, mert erre senki sem jár a bíróságról”, tette hozzá. Megrendeltük a vacsorát, és szótlánul várakoztunk. Nem tudtam mit mondani. Azt láttam rajta, hogy valami nagyon nyomja a szívét, de nem tudja még elmondani. A várakozás kínos volt. Eközben illata szép lassan betöltötte az orromat, majd az egész testemet. Az illatfelhőn át egyre csodálatosabbnak, ragyogóbbnak láttam az arcát, a vonásait. Ahogy telt az idő, egyre biztosabban tudtam, hogy az illat nem a parfüm illata. Ez az illat a parfüm mögött lapul, onnan terjed felém, anélkül, hogy az asszony tudna róla. Bódító volt, és ebben a bódulatban az asszony minden porcikáját az isteni szépség ragyogta be. Mire a pincér kihozta a levest beleszerettem. „Jó étvágyat”, mondtam, de ő nem nyúlt a kanálhoz. Mély lélegzetet vett. „Sajnálom, de rossz hírt kell közölnöm magával”, mondta gyorsan, gépiesen, mintha egy előre betanult szöveget mondana. „Az

Őn felesége elcsábította a férjemet, több mint fél éve a szeretője. Kérem, legyen szíves állítsa le a feleségét. Én szeretem a férjemet, szükségem van rá.”

Hosszú percekig meg sem tudtam szólalni.

„Ne haragudjon”, folytatta aztán, „de el kellett mondanom, ez így nem maradhatott tovább.” Zavarában el kezdte enni a leveset., de látszott, hogy össze van szorulva a torka, minden bizonnyal az elfojtott sírástól.

Egész testemet elöntötte a meleg, majd hideghullám csapott végig rajtam. Úgy éreztem, hogy rögtön elájulok. „Tudna várni pár percet? Ki kell mennem a mosdóba”, mondtam neki., ő a fejével bólintott egyet.

A mosdóban hideg vízzel öblítettem le az arcomat. A tükörbe néztem. Egy idegen, elgyötört ember arca nézett vissza rám. „Egyszerre két csapás”, suttogtam magamnak. „Beleszerettem egy vadidegen nőbe, akinek a férje a feleségem szeretője. Hánynivaló az egész.” Hirtelen erősen remegni kezdtem. Talán a kétségbeeséstől, haragtól, tehetetlenségtől. Emellett sírnom is kedvem lett volna, de csak dühös sziszegések hagyták el a számat. A wc-kagylóhoz támo­lyogtam, hogy hányjak egyet, de csak köpni és köpni tudtam.

Visszavonszoltam magamat az asztalhoz. Már a második fogás is megérkezett. Az asszony most nézett először rám egyenesen. Megpróbált egy bátorító mosolyt küldeni felém, de fájdalmas grimasz lett belőle. Hirtelen azt éreztem, hogy utálom ezt a nőt, hevesen utálom. „Mit tehetnék?”, nyögtem ki végül. Nem válaszolt. Evett. Amikor látta, hogy nem eszem, abbahagyta. „Nem akartam megbántani”, mondta. Most hallottam a hangját először édesnek. „Nincs semmi baj. Fizethetek?”, kérdeztem élesen. Ő ijedten bólintott. Fizettem, taxit rendeltem. Szó nélkül értünk haza. Az ajtónk előtt megállt, és megkérdezte. „Tud valamit tenni?” „Nem tudom, nagyon váratlanul ért az egész”, mondtam. „Talán ha holnap elmondaná a részleteket.”

„Hol?”, kérdezte félénken. „Az istenért, átcsönget és bejön hozzánk!”, mondtam neki visszafogott dühvel. „Viszont látásra!” Bevág­tam magam mögött az ajtót. Lezuhantam az ágyra, remegtem és hangtalanul zokogtam, nehogy meghalljam, sírok.

Aznap furcsa álmom volt. A csábítás fekete kígyója kergetett, kúszott fenyegetően felém. Én kutya voltam, egy hűséges eb. A kígyó addig kergetett, amíg sarokba nem szorultam. Egyetlen egy választásom maradt, meg kellett halnom, mielőtt elér.

–

Másnap nem jött át az asszony. Harmadnap én csengettem be hozzá. „Ne haragudjon”, mondtam neki hevesen dobogó szívvel. „nagyon felindultam, elvesztettem a fejem. Elmondaná, hogy mi történt?” „Átmenjek magához?”, kérdezte. „Igen, ha Önnek megfelel. Egy félóra múlva”, válaszoltam.

Amikor ájtött utcai kosztümöt viselt. Elmondta, hogy a férjétől tud mindent, A férje és a feleségem a bíróságon sokat dolgoztak együtt, ott szerettek egymásba. A férfi ott akarja hagyni a feleségét, el

akar válni, még akkor is, ha az a karrierjébe is kerül a bíróságon. Az én feleségemmel akarja leélni az életét. A feleségem azonban még időt kért tőle. Ezért van remény arra, hogy én tudok tenni valamit ennek megakadályozása érdekében. „Mit tehetnék?“, kérdeztem keserűen. „Visszaszerezhetné a feleségét“, válaszolta az asszony. „Ha igazán szereti, talán sikerülni fog.” Fanyarul elmosolyodtam. Hiszen ennél bonyolultabb az ügy! Ha igazán szeretném! Mit is érzek iránta? Nem tudom, csalódottságot, haragot. És akkor még itt van ez a szerelem is az illatos asszony iránt. „Megígérem, hogy mindent megteszek“, válaszoltam. „Köszönöm“, felelte, és távozott.

De nem tehettem semmit. Amikor a feleségem hazatért az egyetemi kurzus után, közölte, hogy el fog válni tőlem, és újra férjhez megy. Nem volt hajlandó megmondani, ki a szerencsés illető. „Majd időben megtudod“, mondta. Egyébként korrekt volt, nem csinált jelenetet, nem hibáztatott, és nem hibáztatta önmagát sem. „Megtaláltam az igazit“, közölte tárgyilagosan. „Nem tudnék többé veled élni, nem jelentesz már semmit sem nekem.” Világos beszéd volt. Nem volt mit tenni. Feltehettem volna kérdéseket az okokra, hol hibáztam, mit kellett volna másként tennem, de a feleségem megelőzött. „Nem benned van a hiba“, jelentette ki határozottan. Egyszerűen te nem ő vagy.” Másnap reggel összepakolt. Ideiglenesen kibérelt a kedvesével egy lakást. Két hónapot adott nekem, hogy elhagyjam közös, szolgálati lakásunkat. Erre a kérésre azért volt joga, mert a lakást ő kapta a bíróságtól. Ide fognak visszaköltözni a férjjelölttel.

Másnap átjött a szomszédasszony kisírt szemekkel. „Nem tudott mit tenni?“, kérdezte indulatosan, majd sírni kezdett, és dühösen rugdosta az ajtót, bútorokat. Alig tudtam lecsillapítani. „De hát asszonyom, nem én tehetek róla! Nyugodjon meg!” Amikor lehiggadt, beleroskadt egy karosszékre. „Utálok magát“, közölte. Elült egy darabig. „Maga mindig ilyen kuka?“, provokált. „Nem vagyok bőbeszédű“, válaszoltam. „Akkor hülye“, jelentette ki. Annyira nem volt magánál, hogy megkérdeztem. „Ne haragudjon, Ön ivott?“ Felkacagott, aztán felállt, és magamra hagyott.

Másnap újra átcsöngetett. Ismét távolságtartó és higgadt volt. „Bocsásson meg a tegnapi viselkedésemért. Ki voltam borulva” – mondta az ajtóban állva. „Rendben“, mondtam. „Jöjjön beljebb, beszéljük meg nyugodtan a dolgokat.” Leültettem a nappaliban, „Kér egy italt?“ „Igen.” „Meddig kell kiköltöznie a lakásból?“ – kérdeztem. „Elintézi a férjem, hogy tovább lakjak benn.” „Aha, ezért kell ez a lakás nekik.” „Ön mivel foglalkozik?“ – kérdezte. „Jegyző vagyok. Emellett festek.” „Megnézhetem a képeit?“ – érdeklődött. „Meg” - válaszoltam, és ezzel elkezdődött életem legboldogabb két hónapja.

Két hónapon keresztül mindennap átjött hozzám az az asszony, akit tiszta szívemből megszerettem. Szüksége volt arra, hogy bánatát megossza velem, én pedig türtőztethetetlen vágyat éreztem arra, hogy mindig a közelében legyek. Ekkor kezdtem el először modell után festeni. Három arcképet készítettem róla. Ezek a természet után készített tanulmányok sokat lendítettek festészetemen. Nagyon sok új dolgot tanultam meg így, olyanokat, melyekre modell nélkül nem jöhettem volna rá. Persze, nem is ez a lényeg. Inkább az, hogy egyik este, mielőtt elköszönt volna tőlem, olyan szemekkel nézett rám, amilyenekkel nem lett volna szabad. Belém szeretett.

Ekkor határoztam el magamat arra a lépésre, ami az elkülönülés kezdetét jelentette. Nagyon nehéz lépés volt, de csakis ezt tehettem.

–

A helyzet azért volt szorongató, mert személyes valóságomat két irányból érte támadás. Egyrészt a feleségem lépése, másrészt a bennem fellángolt szerelem akarta szétzúzni azt, aminek tartottam magamat, azt a személyt, aki vagyok. Ezt világosan éreztem, és tudatosítottam magamban. Meg kellett védenem magamat. A szerelmi érzést persze lázadozott. A szerelem azt hangoztatta bennem, hogy azonos vagyok vele, hogyha önmagamot akarom választani, akkor a szerelmet kell választanom. De én nem önmagamot akartam választani, hanem személyességemet. A szerelem nem a személyességem volt, hanem a világ igazsága, ami általános erejével el akart söpörni engem, egyediségemmel együtt. Ezt én nem akartam, tiltakoztam.

Tudod, az élet célja nem maga az élet, hanem a halál. Az igazi cél, hogy a halálban újra megszülessünk. A halál óráján nagy a tét: vagy sikerül megszűlnöd magadat az örökkévalóságba, vagy feloldódsz a nem-létben, a világ igazságában, és új lényként újjászületsz ebben a világban. Én ezt a játszmát egyszer már elvesztettem: egyiptomi írnokként úgy haltam meg, hogy ide születtem. Jegyző-festőként küszködök egy régi élet maradványaival, nem találva az új viszonyok között a helyem.

Amikor anyád megszül erre a világra, csak testet adott a lelkednek. Éned később, személyiséged pedig még később alakul ki. Hiszen maga az élet is szülés: az én, majd a személyiség, a személyesség megszülése. A halál óráján ezt a személyt, az én és a személyesség egységét kell átszülnöd az örökkévalóságba, hacsak nem akarsz ismét megszületni erre a világra.

Hogy mi ez az örökkévalóság, nem tudom. Csak azért nevezem annak, mert az ottani lét leszakad az evilági létből. Egyébként nem ismerem.

Hogy a halál óráján ezt a szülést elvégezhesd, meg kell védened magad életed során személyiségedet a világ igazságának elsőprő erejétől. Csak így válhat olyan erőssé, hogy a világ végső igazsága, a halál, ne bomlassza szét. Ezt az erőt legyőzni nem tudod, csak el tudsz tőle különülni. Az örökkévalóságba történő megszületés a végső elkülönülés. Meghalni meghalsz evilág számára, de nem válsz az evilág martalékává. Tested meghal, de lelked nem szakad le énedtől és személyiségedtől, hanem belép az örökkévalóságba. Nem lesz szüksége arra, hogy új testet találjon magának ebben a világban.

Ezt a szerelmi helyzetet edzésnek tekintettem. Azt nem tudtam volna sehogy sem megakadályozni, hogy feleségem szét ne törje házasságunk valóságát, el ne hagyjon, és engem szeressen. De a szerelem érzését sem tudtam volna sehogy sem megsemmisíteni magamban a szomszéd asszony iránt. Ezek az erők erősebbek voltak az akaratomnál. Ha a szerelmet elnyomtam volna, előbújt volna máshol. Ki is élhettem volna, és azzal személyességemet gyengítettem volna, hiszen hozzá tartozott összekapart személyes erkölcsömhöz a hűség. Nem maradt más hátra, csak az elkülönülés.

–

- Hogy miért szeretett belém az asszony? Talán egyszerű a válasz, a szerelem szerelmet szül. Egyedül maradt, én szerettem, nem csoda hát, hogy benne is feltámadt a szenvedély. Mit szenvedhetett a férje mellett az utolsó időszakban! A legnagyobb sebet azonban nem a férje, hanem én ejtettem benne. Gondosan felkészültem a találkozásra. Ez volt az utolsó az elköltözésem előtt. Mély lélegzeteket vettem, lazítottam, amikor hallottam a csengetését. Lassan, kimérten mentem az ajtóhoz. "Jöjjön be, foglaljon helyet!", mondtam neki. Érezte, hogy valami rossz fog történni, mert nagyon félénken viselkedett. „Mi a baj?”, kérdezte. „El kell mondanom magának valamit”, kezdtem. „Én Önt nagyon szeretem, szenvedélyesen szerelmes vagyok magába. De arra kérem, hogy ne jöjjön át többé hozzám, ne keressen fel, bárhova is költözök innét. Nem szeretnék Önnel viszonyt kezdeni. Egyszerűen nem engedhetem meg magamnak, hogy olyan legyek mint a feleségem és az Ön férje.” Olyan volt ezeket a mondatokat kimondanom, mintha hasba lőttek volna. Fájdalmat éreztem a hasamban, mintha belém szúrt volna valami. Tisztán éreztem, most öltem meg önmagam. Az asszony kővé dermedt. „És rám nem is kíváncsi?” Nem feleltem. Ő is hallgatott, de megfeszült, majd kirobbant. „Hát, jó, játssza csak el a szentet!”, tört ki végül. „Szóval maga ezt szereti játszani a nőekkel, elcsábítani őket, aztán pofára ejteni! Undorodom magától, strici!” És még sok hasonló dolgot kiabált mielőtt elment. Nem is vette észre, hogy gyakorlatilag már nem is élek, végeztem magammal. Kimondott mondataimmal lőttem hasba saját magamat.

–

A beszélgetést követően csak egyszer láttam az asszonyt, körülbelül egy évre rá. Véletlenül találkoztam vele az utcán, éppen úgy, hogy nem tudtunk kitérni egymás elől. Kényszeredetten köszöntünk egymásnak, majd egy-két semmitmondó mondatot nyögtünk ki. Aztán kitört belőle a düh és a gyűlölet. Szememre vetette, hogy elcsábítottam őt, és visszaéltem kiszolgáltatott helyzetével. Ha nem lett volna ő olyan erős, akkor a szeretőmmé tettem volna. Dühkitörése után gúnyosan mosolyogva hagyott magamra. Bevallom, annyira megdöbbentem, hogy percekig mozdulni sem tudtam. Egyenesen letaglózott, hogy a szerelem, amit megtagadtam, amitől elkülönültem, változatlan szenvedéllyel éled fel bennem újra. Az asszony támadása is meglepett, talán azért, mert én nem éreztem dühöt, gyűlöletet iránta. Arra sem tudtam reagálni, ahogy ő a történeteket utólag értelmezte – fordítva látott mindent. Később jöttem rá, hogy önvédelemből írta át magában történetünket. Azt hiszem, neki is védekeznie kellett valahogy a világ igazságával szemben. Azt a hazugságot találta ki magának, hogy ő utasított el engem, és én akartam elcsábítani őt. Ez a változat kevésbé volt számára fájdalmas, ezzel a mesével megőrizhette maga előtt az önérzetét. Nem tudta elfogadni, hogy az az ember, akibe szerelmes volt, és aki tiszta szívéből viszont szerette, elutasította, és ő ezt az elutasítást nem tudta áttörni, a szeretett férfi döntését képtelen volt megváltoztatni! Nagy kudarc volt ez neki, feldolgozhatatlan.

Nem láttam az asszonyt aztán soha többé, pedig ebben a városban élte le az életét. Egy-egy közös ismerőstől hallottam néha róla. Újra férjhez ment egy villamosmérnökhöz, szült két gyermeket, állítólag megtalálta a boldogságát. Viszonylag korán halt meg, tüdőrákban ötvenegy évesen. Pedig sohasem dohányzott, és egészségesen élt.

A feleségem még korábban hunyt el. Gépkocsibalesetet szenvedett az új férjével. Teherautóval ütköztek és mind a ketten szörnyethaltak három és fél évvel azután, hogy elvált tőlem. Gyermekük nem volt.

–

- Látom rajtad, hogy nem nagyon tudsz mit kezdeni ezzel a történettel – mondta öreg barátom. – De ne a történetre figyelj, hanem az elkülönülésre. Szimbolikus öngyilkosságom, önmagam elpusztítása itt ugyanis nem ért véget – önmagadat és a világ igazságát sohasem tudod elpusztítani. Egy egész életem át tartó kitartó küzdelmet folytattam ezután azért, hogy el tudjak különülni önmagaságom elől. Ez az elején nagyon nehezen ment. Az első évben igen gyakran rám tört a szerelem érzése, az asszony hiánya. Ahogy jártam az utcán és messziről észrevettem egy-egy rá hasonlító nőt, rögtön azt hittem, hogy ő az. Vagy ahogy álltam a buszon, és egy olyan tarkót vagy hajfűrtöt láttam, ami az övé lehetett volna, majd kiugrott a helyéből a szívem. Egyrészt az örömtől, egyrészt az ijedtségtől, hogy most mi lesz, mit fogunk csinálni. Aztán, ahogy már elmeséltem, egyszer találkoztunk is. Azt is elmondtam, egészen megbénított és elgyengített ez a találkozás. Járóképeségem egy negyedóra múlva jött vissza, beszélőképességem csak órák múltán. Ennek az volt az oka, hogy nem ismertem tökéletesen az elkülönülés technikáját. Nem elkülönültem a szerelemtől, hanem inkább elnyomtam önmagamban. Persze, ahogy előtört, szétfűzött mindent. Ekkor tanultam meg, hogy az elfojtással semmire sem megyek. Hagynom kell élnem magamban a szerelmet, minden megnyilvánulására figyelnem kell, de nem szabad azonosulnom vele. Minden álmomat, amit vele álmodtam, leírtam ezentúl, és ha hiányzott, mindig tudatosítottam magamban a hiányát. Azt is megengedtem, hogy fantáziaképek jelenjenek meg előttem róla. Emlékszem, egyszer éppen egy boltban vásároltam, amikor szinte teljesen életszerűen jelent meg előttem az arca, az illatával. Nem tiltakoztam, megálltam, néztem az arcot erősen, ittam magamba az illatot, amíg a látvány fel nem oszlott a semmiségben. Az első időkben ez a technika persze felerősítette bennem a szerelmet és a fájdalmakat, később azonban megbarátkoztam ezzel a helyzettel. Ha feltámadt bennem a szenvedély, hogy azonnal felkeresem vagy felhívom telefonon, levelet írok neki, tudtam, hogy ezt a világ igazsága követeli meg tőlem, és nem kell engednem neki. Dühöngjön csak a szenvedély, okozzon csak fájdalmakat bennem, én el tudok különülni tőle. Aztán egyre ritkultak ezek a támadások, bár elég erősek voltak. Később az erősségük is csökkent. Olyan volt ez, mint amikor egy követ bedobsz egy nyugodt tóba. A hullámok először nagyok és sűrűn követik egymást, aztán szép lassan elnyugszik az egész tó.

Az elnyugvásban segítségemre volt az írás. Naplót vezettem minden apró lelki-érzelmi rezdülésemről. Azt hiszem, az írás az elkülönülés egyik legjobb módszere. Nagyon nagy hatása van. Egyrészt, ha leírod gondolataidat, megfogalmazod érzéseidet, máris távolságot teremtasz köztük és magad között. Személytelenné válnak azok a részeid, melyekről tévesen azt hitted, te vagy. És ha már megvan a távolság, akkor kritikával is illetheted őket. Vagy például a gondolatok esetében tovább is gondolhatod őket.

A sakk is ehhez hasonló. Ahhoz hogy sakkozni tudj, kell a sakktábla, ahol valójában lépsz a bábuiddal. Egy ideig persze a nagy sakkozók tudnak fejben is játszani, de csak egy ideig, el kell különíteniük végül nekik is maguktól a játszmát, lépniük kell a táblán. Főleg, ha a partnerük nem képes fejben játszani. Csak így játszhatnak egy játékot, így alkothatnak egy valóságot.

Ha leírod a gondolataidat, tovább tudod gondolni őket, és így eljuthatsz azokhoz a titkos, de benned élő gondolatokhoz is, melyek eddig rejtve voltak előtted. Ugyanígy az érzelmeid terén is. Ha leírod őket, akkor kibontakozhatnak, kitárulkoznak előtted, anélkül, hogy a fogságukba esnél.

Számomra fontos volt, hogy a végén ezt a naplót megsemmisítsem. Ez volt az elkülönülés utolsó lépése.

Idő közben feltárult előttem az írás kétarcúsága. Egyrészt nagyon hasznos az elkülönülésben. Abban is nagyon hasznos, hogy az emberek közös megegyezésre jussanak a valóságról, hogy a valóságot mint információt gyorsan és hatékonyan eljuttathassák egymáshoz. Az írással lassítani tudják az időt, korlátozni a feledékenységet, és képesek megerősíteni az egymással kötött megállapodásaikat. Külsővé tudják változtatni az emberi belsőt úgy, hogy az testivé válik, és elszakad tőlük. A szerző és a szöveg között kicsinek tűnő, de igen mély szakadék tátong. Van azonban az írásban valami, ami engem rendkívül idegesít. Az, hogy a végérvényes igazságra irányul. Amit leírunk, az igaznak mutatja magát. Ebben az írás különbözik a beszédétől, hiszen a beszéd sokkal jobban kötődik egy személyhez, és ha személyhez kötődik, akkor sokkal jobban hozzájárul annak elfogadásához, hogy a beszélő vagy a hallgató téved, vagy egyszerűen nem egészen jól értik egymást. Az írást viszont az igazság szent légköre lengi körül, legyen az hétköznapi vagy valóban szentnek tartott iromány. Az írás azonban csak a nyelv másodlagos kifejezési formája, és a nyelv is állandóan elvétí a világ igazságát. Persze, elvileg lehetséges az is, hogy a világ igazsága egy nyelvi képződményen keresztül törjön be a világba, de ez valószínűleg ritka esemény. Talán egy-egy műalkotás képes a világ igazságát megidézni egy-egy pillanatra.

Szóval az írást én nem tekintem az igazság megfogalmazójának. Az írás valójában egy eszköz, amely segít az elkülönülésben.

Az akkor írt naplót megsemmisítettem. Talán annyi gyengeség maradt még bennem, hogy az asszonyról készült festményeket nem égettem el. Erre még sort kell kerítenem.

–

- Embertelenül bántál el magaddal – mondtam öreg barátomnak. – Ez az elkülönülés mintha állandó öngyilkosság lenne. Meg persze, bántasz vele másokat is. Ironikus eljárásnak is nevezhetném.

- Jól látod, így van – dicsért meg. – Én ezt úgy hívtam, hogy az életemet halottként élem le. Élve halva, ez volt a jelmondatom. De biztos vagyok abban, hogy csakis ez a módszer vezethet ahhoz az eredményhez, hogy a valós halálban megszülhessen új lényemet.

- És hogyan tudtad feldolgozni magadban, hogy kegyetlenül bántál azzal a nővel?

- Így voltam hozzá is jó. Lehetőséget adtam neki arra, hogy védelmezze magát a világ igazsága ellen, megvédje személyességét a szerelem általános hatalma ellen.

- Ne haragudj, de ő biztosan nem így gondolta. Valószínű, hogy ő azt mondaná, hogy hülye voltál vagy gonosz. Talán nem is tévedne sokat...

- Elismerem, lehet ilyen olvasata is a történeteknek, de szerintem az a helyes cselekedet, ha az új lény megszületését segítjük elő ebben az életben.

- Erről a lényről mesélhetnél nekem – mondtam. – Mit jelent ez az új lény? Most magadat szüled át a halálba vagy sem?

- Nem tudom, kit szülek át a halálba. Eddig arról beszéltem neked, hogy a személyest el kell különíteni a világ idegenségétől, a világ igazságától. A személyest valahogy az énhez kell kötni, hogy megszabadulhassunk az általánosságtól. Azt hiszem, ebben nem igen különbözök az eddigi misztikus tanoktól sem. Van azonban egy lényeges különbség köztem, és a misztikusok között. Én azt mondom, hogy végül az ént és a személyest is el kell dobnunk ahhoz, hogy megszülethessen ez az új lény. Talán ezt a az egészet a lélek fogalmának kifejtésével tudom neked a legjobban elmagyarázni. Abban a vallások általában egyetértenek, hogy a test halandó. Azt is általánosságban tanítják manapság, hogy a lélek halhatatlan. Ez utóbbiban azonban alaposan tévednek. A görög filozófia kialakulása előtt az emberek tisztában voltak azzal, hogy a lélek is halandó, széteszik a halál után. Nem egy időben a testtel, hanem azt követően bizonyos idő elmúltával. Sőt, azt is tudták, hogy az embernek egyszerre több lelke is van, melyek időközönként elhagyhatják a testet. Azt is tudták, hogy a lélek nem azonos egy az egyben az ember érzelmi életével. Azzal is tisztában voltak, hogy a lélek a halál utáni halált csak úgy kerülheti el, ha új testbe száll bele, tehát vándorlásra kényszerül az életek végtelen során át. Voltak, akik ehhez erkölcsi tanokat is illesztettek, voltak, akik nem. Számomra csak egy a fontos: a lélek halandó, ha nem költözik be ismét egy másik testbe. Az is nyilvánvaló volt az ősök számára, hogy a lélek nem azonos az énnel, nem a lélek adja meg az embernek az önazonosság-tudatát, hanem a lélek és test kapcsolatából ered az én-ség érzete. Az én tehát nem valami önállóan létező dolog, hanem valami együttállás. - a lélek és a test, vagy lelkek és a test együttállása. A halálban tehát nem születem újra sem a testemet, sem a lelkemet, sem az énemet, mert akkor az életbe születnék vissza. Valami újat kell megszülni, egy új, földi életen kívüli lényt. Misztikus szülés.

- És biztos vagy benne, hogy ez lehetséges? – kérdeztem.

- Bízom benne. Számomra csak ez az egyetlen út látszik lehetségesnek ahhoz, hogy elnyerjem a világ igazságától mentes szabad létmódot.

- A világ nélkül.

- Igen.

- Milyen szörnyű élet lehet ez a létmód világ nélkül!

- Majd kiderül.

- És nem hiszel a keresztény tanokban. Például a feltámadásban?

- A kereszténység szerintem az igaz vallások elárulása. Tévedésben van, amikor azt hiszi, hogy a lélek halhatatlan, amikor azt hiszi, hogy az én-azonosságot a lélek hordozza. A testi feltámadás tana pedig egyenesen vallásellenes. A kereszténység tana az embert egyenest a világ igazságába dobja vissza. Bele a test és a lélek általánosságaiba, vissza az idegenségbe. Nem tudom, hogy Jézus

valójában mit taníthatott. Az a gyanúm, hogy alaposan félreértették.

- Te mégis csak hiszel valamiben, ami a halálod után fennmarad, és valahogy te vagy! Valami, ami kikerül ebből az általánosságból!

- Nem hiszek benne, hanem igyekszem megszülni. Valami újat kell szülni, ez az új nem azonos sem a testtel sem a lélekkel sem az énnel. Ahogy anyám sem azonos velem, és ahogy az éneket megszüülő test és lélek sem azonos az énemmél.

- Ez tényleg nagyon misztikus nekem.

- Ne misztikusát mondd, hanem homályost. Nem érted és kész. Engem egyébként nem zavar, hogy nem értesz – nevetett fel öreg barátom. – Meggyőződésem, hogy csakis ez a szülés vezethet el a szabadsághoz.

- De hova születesz meg? Talán a szellembe?

- Hagyjál békén a szellemmel! – horkant fel ingerülten öreg barátom. – Az úgynevezett Szellem nem más, mint a világ igazsága, vagy a világból feltárulkozó értelem. Éppen az, amitől el akarok szabadulni. Arra is felhívom a figyelmedet, hogy a nyelv csak részben részesül az úgynevezett szellemből. A dolgok elrendeződésében rejlik a szellem eredendően, a nyelv csak utólag veti rá magát erre az elrendeződésre.

- De azt is mondtad, hogy az elkülönülés is a dolgok része, éppen az elkülönülésük, az ellenállásuk alkotja meg az időt, ad alapot a változásra.

- De azt is mondtam, hogy a dolgok mégis változnak szüntelenül. Részesednek valahonnan azonban az elkülönülés erejéből. Ahonnan ez elkülönülésük ered, oda akarok megszületni.

- Lehet ez valami hely?

- Nem hiszem. Ha vallásos lennék, akkor azt mondanám, hogy Isten Szíve ez a hely. Ha a mai filozófusok nyelvén beszélnék, akkor Létnék nevezném. Magamnak azonban csak annyit mondom: ez a szülés nem más, mint hazatérés az otthontalanságból.

II. Zátony

Micsoda áradás tünékeny énem mögött!

Micsoda folyó omlaszt, zúz darabokra,

hord rám újabb és újabb hordalékokat!

Tünékeny énem mögött bújok, vágyakozom.

Tünékeny énem mögött oszlok és szétáradok.

Szétáradásomban maradok magam.

Pusztulásomban oszlik fel énem.

Felbomlásom áradása új életetekbe mossa maradványaimat.

Öreg barátom életét első találkozásunkkor mentettem meg.

Szenvedélyesen szeretem az erdőt, a természetet, ezért gyakran sétálok, túrázok vagy éppen futok a várost övező erdőkben. Egy nyári délelőtt leltem rá öreg barátom testére egy ritkán látogatott erdészúton. Ott feküdt a teste a porban, mozdulatlanul, teljesen olyan volt mintha meghalt volna. Miután az első döbbenetből felocsúdtam, megfogtam a csuklóját az öregnek. Még meleg volt a keze, de pulzust nem éreztem. Felmértem a helyzetet. A legközelebbi országút innen hat kilométer. Telefon a közelben nincs. Ha elfutok segítséget kérni, mire ide érnek a mentők az legalább másfél óra, ha nem kettő. Az idő alatt ez az ember már halott, lehet persze, hogy most sincs már benne élet. Hogy mi a baja, nem tudom, fogalmam sincs, hogy első segélyként mit kellene tennem. Talán szívmasszázst? Megtettem volna, ha tudtam volna, miként is kell csinálni. Annyit tudtam, hogy könnyen eltörhetem vele a bordáit.

Felmentést adtam hát magamnak: kipróbálhatom sámáni képességeimet. Lefeküdtem hát a földre, az öreg test közelébe. Megfeszítettem az egész testemet, majd elengedtem magamat.

Lélegzésemet lecsendesítettem. Elkezdtem az utazást. Tízíg számoltam lassan magamban, miközben lefelé haladtam megváltozott tudatállapotban egy hegy oldalában. A hegyoldal egy meredek szakadékba futott. A szakadék szélén két kő állt, olyan alakjuk volt mint ahogy Mózes törvénykönyveit szokták ábrázolni. Vakítóan sütött a nap, virágok és az erdő illata töltötte be az orromat. Szemközt, a szakadék túloldalán egy sötét, nagy hegy állt, a szakadék mélyén folyó csillogott. Ahová besütött a nap, gyönyörű, élénk zöld színek villantak elő. A szél gyengén lengedezett. Leültem a kő tövébe. Ekkor jött elő a fehér róka, zihált, szaladva érkezett. Körbefutott és megkérdezte: „Mi a baj?” „Itt van egy félig halott ember, vissza kellene szerezni a lelkét, hogy meg tudjam menteni az életét.” „Gyere velem!”, kiáltotta a fehér róka. Belekapaszkodtam a farkába, és felemelkedtünk a levegőbe. Egy kört írtunk le a magasban, majd zuhanó repüléssel a szemközti hegy oldalát vettük célba. Nagyon gyorsan repültünk a gyönyörű erdők felett. Aztán hirtelen egy barlang bejáratánál találtam magamat. A fehér rókával berepültünk a nyíláson. Korom sötét volt. Majd valami vörös fény kezdett derengeni. Egy tűzrakáshoz érkeztünk, ahol két félelmetes, sötét vörös alak állta el az utat. Elengedtem a fehér róka farkát. Tudtam már régóta, hogyan kell az ilyen alakokkal elbánni. Nekiugrottam az elsőnek, megfogtam a két fülét, és elkezdtem rázni. Addig ráztam, amíg el nem tűnt a kezeim között. A másik úgy megijedt, hogy elszaladt. A gonosszal szemben azt hiszem ez a legjobb fegyver – nekimenni és a fülét megragadni. Megölni őket lehetetlen, de el lehet tűntetni őket a helyszínről. Ismét a fehér róka farkába kapaszkodtam, és folytattuk a zuhanásszerű repülést. Egy zöld mezőre érkeztünk. Bárányok legeltek. Melyik lehet ennek az embernek a lelke? Láttam egy fehér szőrű, de fekete lábú bárányt. Már tudtam, hogy ez az. Odaugrottam elé, megnéztem mind a négy oldalát. Igen, ép, egészséges, de nem bárány, hanem kos. A hónom alá kaptam, megfogtam a fehér róka farkát, és repültünk vissza széleseben a szakadék szélén álló kövekig. Itt elbúcsúztam a fehér rókától, és gyalog tettem meg a visszafelé vezető utat a domboldalon. Tízíg számoltam, és kinyitottam a szemem. Hónom alól kivettem a már láthatatlanná vált bárányt, rátettem az öreg mellkasára, és belefűjtam a szívébe. Aztán kezeimből tölcseért formáltam, és belefűjtam a fejtetőbe. Végül három kört írtam le a jobb kezemmel a test fölött, úgy, hogy az egész test benne legyen a körben. Az öreg elkezdett

mélyen lélegezni, és pulzusa is tapinthatóvá vált.

Úgy döntöttem, hogy most már megkockáztathatom külső segítség igénybevételét. Visszafutottam az erdei út elejéhez, ahol az autómot hagytam, és elszárguldottam az első telefonig. Felhívtam a mentőket, pontosan leírtam hol találhatnak meg bennünket. Aztán visszasiettem az öregemberhez. Szépen lélegzett, de nem volt magánál. Leültem mellé és vártam. A mentősök hamarabb érkeztek meg, mint ahogy vártam. A doktor pár percig vizsgálta az öreget, adott neki valamilyen injekciót, aztán hordágyra tették, és kivitték a mentőautóhoz. „Valószínűleg szívinfarktust kapott”, mondta. „Még az is lehet, hogy túléli,”

Nem halt meg, simán túljutott a szívinfarktuson. Később műtéti beavatkozással tágitottak valamit a koszorúereim, szívproblémája többé nem volt. Akkor keresett meg, amikor kiengedték a kórházból. Élete megmentőjének nevezett, de csak később tudta meg, hogy valójában milyen beavatkozást végeztem el nála. Igazi sámáni gyógymód volt ez, elkóborolt lelkét hoztam vissza hozzá a halottak országából. Persze, az egy másik történet, hogyan váltam majdnem sámánná - mert igazi sámán sose lett belőlem.

- Van bennünk valami közös – mondtam egyszer öreg barátomnak. – Az, hogy egyikünk sem tudott azonosulni a rá kirótt szereppel. Te nem lettél százszázalékos festő, hiszen egy írnok nem lehet pusztán az anyag mestere, ő egyben a gondolat mestere is. Én pedig nem vagyok százszázalékos sámán, hiszen ha az lennék, akkor bolondná minősítenének ebben a társadalomban. Ez engem nagyon nyugtalanít. A hagyomány szerint, ha egy sámánjelölt, akit a szellemek jelöltek ki, nem fogadja el a feladatot, akkor a szellemek halállal büntetik.

- Különbséget kell tenned a szereped és önmagad között – válaszolta öreg barátom. – Egyszer láttam egy filmet. Egy amerikai nagyvárosban élő néger fiatalemberről szólt, akinek az életét megmentette egy fehér bőrű gengszter. Nem engedte, hogy agyonverje egy négerekből álló csürhe, a pisztolyával elkergette őket. A fiatal néger ezt követően úgy határozott, hogy úgy él ezentúl mint egy samuráj. Azonosult teljes egészében ezzel a szereppel. A fehér gengsztert gazdájának tekintette, és minden parancsát teljesítette, sőt, meg is mentette az életét. Így lett belőle bérgyilkos. Gazdája arra használta fel, hogy eltesse vele láb alól ellenségeit. Végül aztán a fiatal néger is sorra került. Terhessé vált a léte, ezért a gazdája megölte. A nyílt utcán lőtte le, szemtől szembe, miután a néger lefegyverezte magát. Persze, a néger samuráj megvédhette volna magát, megölhette volna a gazdáját, de hát egy samuráj ilyet sohasem tesz. Elvesztette ezért az életét. Ezért mondom, hogy nagyon veszélyes dolog a szereppel való azonosulás, mert elvesztheted vele a szabadságodat. Nagyon vonzó dolog azonosulni egy szereppel, és annak a szabályait követni, mert egyszerűvé varázsolja az életedet. De sajnós, rabságba veted magadat vele, még az életedet is elvesztheted. El kell különülnöd a szereptől. Csakis az elkülönülés vezet el téged a szabadsághoz. Ha sámánként élnél, bolondnak néznének, és az is lennél. De én is bolond lennék, ha úgy viselkednék, mint egy egyiptomi írnok.

Hiába mentettem meg öreg barátom életét, nem tartotta sokra a sámánságot. Annak örült, hogy kihívtam hozzá a mentőket. Azt mondta, a sámánkodás semmi más, mint a világ igazságának betörése mindennapi valóságomba, és nagy számár lennék, ha behódolnék neki.

- A világ igazságának betörése értelmet ad az életnek, de maga alá gyűr, rabságba taszít! – figyelmeztetett. – Örülj, hogy nem tudsz azonosulni ezzel a szereppel, megtetted az első lépéseket az elkülönültség felé!

Hogyan lettem én majdnem-sámán? A sámánlét valóban gátszakadásként tört be az életembe. Banki tisztviselőként dolgoztam bent a belvárosban, egy úgynevezett háttéirodában. Ügyfelekkel nem találkoztam, az ügyfélszolgálati irodákból érkező anyagokat kellett feldolgoznom, rendbe tennem. A munka nem volt izgalmas, de lekötötte nap közben a figyelmemet. Szép szeretőm is volt, egy fekete hajú, nagy mellű démon, akit általában ebédszünetben és a hétvégeken kerestem fel. Dúsgazdag öregember volt a férje, ő pedig nem dolgozott. Unatkozott. Szerencsénk volt, mert a férj nem tudott leállni, újabb és újabb üzleteket akart kötni, emiatt gyakran úton volt. Nyugat-Európából szállította be a használt holmit, ruhát, bútort, autót, bontott elektronikai alkatrészeket, attól függően, hogy mire volt kereslet. Jó orra volt ehhez. Így szépen éledgeltünk. A nőben erős erotikus vágy égett, és fogékony volt az újra. Még az a szerencsém is megvolt, hogy könnyen ki lehetett elégíteni, így gyengébb napjaimon is jeleskedhettem.

Történt azonban, hogy a bank új főnököt kapott. Már az aláírása is elárulta, milyen alak. A nevét nem egyszerűen leírta, hanem az utolsó betűnél egy hatalmas körívvel visszakanyarodott a neve elejére. Tipikusan önző és agresszív pasas, állapítottam meg magamban. Emellett persze még korlátolt is volt, ahogy az ilyen pasiknál ez gyakori dolog. A kezén több gyűrűt viselt, és azokat forgatta kövérkés ujjain ha beszélt, okoskodott. Ez nem lett volna baj, de kitalálta, hogy a banknál túl sokan vagyunk. Ki is szórta a társaság felét. Első sorban a tapasztalt, idősebb szakemberektől szabadult meg. Nem mintha félt volna tőlük. Egyszerűen úgy gondolta, hogy nem tudnák felvenni az új munkatempót, amit diktálni akart. Jól gondolta, mert nem tudtam felvenni én sem, pedig legszebb, fiatal éveimben jártam. Az átszervezéseket követően munkám kétszeresére dagadt. A főnök mindenkit figyelmeztetett, ki, hova megy, mennyi időt tölt el cigarettázással, ebédeléssel, mennyit van bent a klotyón. Bevezette a mindennapi értekezleteket, ahol mindenkit leszidott, elmondott ennek-annak. Nem válogatott a jelzőkben. Természetesen itt tette szavá, hogy az ebédidőmet kissé túl hosszúvá nyújtom. Felkért, hogy húsz percnél többet ne fordítsak ebédelésre. Mikor védekezésként mondtam neki, hogy naponta négy órát túlórázok, és még csak ki sem fizeti, hangosan kiröhögött, és azt mondta, hogy dolgozzam gyorsabban, minek töketlenkedek. Egyébként pedig elmehetek bányászni, hogy megtudjam, milyen is a kemény munka.

Imádta az oszd meg és uralkodj elvét. Egyeseket kiváltságos helyzetbe hozott, másokat eltaposott. És időnként váltogatta a szereposztást. Ez állandó nyomást, szorongást okozott a munkatársakban. Egy évig bírtam a hajtást. Közben a fekete démon elhagyott, talált magának mást, aki szabadabban gazdálkodhatott az idejével. Nem maradt senkim sem a városban. Amikor este hazaértem, leroskadtam a fotelbe, és megbabonázva ültem a tévé előtt, néha ott is aludtam el. Üressé és céltalanná vált az életem, miközben egyre többet dolgoztam a banknál. A főnöknél bekerültem az eltaposandók közé. Eleinte azt hittem ezen változtathatok. Ha többet és jobban dolgozom a többiekénél, akkor kiemel. De félreismertem őt, egészen másként gondolkodott. Minél többet teljesítem, annál több feladatot bízott rám. Láttam, hogy bírom, sőt, jobban bírom mint a többiek. Hát jól megterhelt, hogy jobban menjen a banknak. De hogy kiemeljen a taposómalomból? Egy ilyen jól teljesítő munkatársat? Kiemelte inkább a spicliket, a megbízható seggnyalókat, akik a hiúságát legyezgették. Aztán, ha meguntta őket, akkor kiemelt másokat. Sohasem a jól teljesítőket,

rájuk szükség volt a tűzvonalban.

Ezt nem láttam akkoriban ilyen világosan. Ördögi körbe kerültem. Minél többet dolgoztam, annál több munkát és szidást kaptam. És eljött az a nap, amikor megszakadtam. Nem bírtam tovább a munkát, és azt a lelki feszültséget, amit a főnök gerjesztett. A szívemre vettem.

Egy hétfévi, nyugalmas napon rossz kedvűen ébredtem. Nyomasztott valami baljós előérzet. Nehezen mozogtam, fáradtak voltak a tagjaim, noha nagyot aludtam. Megittam egy erős kávé, de nem segített. Délelőtt sétáltam egyet a belvárosban. Tavasz nap volt, hűvös szél fúj, de valahogy fojtogatónak éreztem a levegőt. Mintha megrikkult volna. Már a templomba siető öregek butaságán, meg a templom küszöbén ücsörgő kolduson sem tudtam mérgeledni. Nem volt rá erőm. Hazamentem, készítettem levesporból egy kis levest, nyitottam egy paradicsomos káposztás konzervet, aztán csak ültem az asztal mellett, egyedül, magányosan. Majd megeszem este, gondoltam. Egy kis bort ittam. Remek vörös bor volt, de most dohosnak éreztem az ízért. Ittam egy, két, három pohárral. Végül is jól esett, könnyedebben érzetem magamat, és elálmosodtam. Mélyen, mozdulatlanul aludtam át a délutánt. Amikor felébredtem erős nyomást éreztem a bal vállam tájékán. Mintha valami szorítana.

- Szívinfarktus? – tettem fel a kérdést magamnak. – Ilyen fiatalon? Lehetetlen! Beképzelem magamnak!

Ettől a gondolatmenettől megnyugodtam, de a nyomás nem szűnt. Minél inkább el akartam felejteni, annál inkább jelentkezett. Reggelig várok, határozta el. Ha addig még élek, akkor elmegyek orvoshoz. És akkor biztosan nem is szívinfarktus.

Nem haltam meg reggelig, de a fájdalom nem szűnt meg. A házi orvos röhögött magában, hogy milyen betegségeket képzelek be magamnak, de azért beutalt egy szakorvoshoz. Arra még kellett várnom egy napot. Ha azt is megélem, akkor kutya bajom, dűnnyögtem magamban. Idegi alapon fájhat valahogy az én szívem. Másnap a szakorvos megmérte a vérnyomásomat, aztán ráfektetett valami gépre, elektródákat tett a mellkasomra, karjaimra, és figyelt. A végén megszólalt.

- Önnek rendkívül magas a vérnyomása, és az EKG-görbék arra utalnak, hogy szívinfarktusa van. Most rögtön továbbküldöm a speciális osztályra.

A speciális osztályon félholt emberek között ücsörögtem. Fél nap elteltével két orvos alaposan kikérdezett, és a nyelvem alá tettek valami tablettát, amitől rosszul lettem. Ebből megállapították, hogy nincsen szívinfarktusom, csak rendkívül kimerült vagyok. Felírtak egy erős nyugtatót, betegszabadságra vettek, és hazaküldtek.

A nyugtatótól nem enyhült a fájdalom, de úgy éreztem magamat, mint akit víz alá nyomtak. Csak rendkívüli erőfeszítéssel tudtam időnként a víznyomás alól felbukkanni. Betelefonáltam a főnökömnek, hogy beteg vagyok. Persze, nem ő vette fel a telefont, csak a titkárnője. Hamarosan híre ment a bankban, hogy milyen súlyos szívbetegségbe kergetett a főnök kegyetlensége. A főnök pedig nem hívott vissza.

Három hét telt el így otthon. Ültem a tévé előtt, néha ettem és ittam. Úgy éreztem, zsákutcába került az életem. A harmadik hét végén beláttam, hogy valamit tenni kell. Ettől a nyugtatótól el fogok pusztulni. Arra gondoltam, valami lelki bajom van. Bejelentkeztem hát telefonon ahhoz az egyetlen pszichológushoz, akit hírből ismertem. Kedvesen beszélt hozzám, és arra kért, hogy várjak még egy hetet, akkor ér rá fogadni. Ez idő alatt kidobtam a szemétkébe a tévékészülékemet, majd bementem a bankba. Bejelentkeztem a főnökhöz, és azonnali hatállyal felmondtam. A főnök szégyenletes eljárásnak nevezte mindezt. Meg volt győződve arról, hogy szimulálok, csak is azért, hogy őt a bankban kellemetlen helyzetbe hozzam. Nem érdekelt már a szövege. Világosan láttam, micsoda ronda disznó. Munkatársaim kissé visszafogottan, a folyosón és a vécé előterében gratuláltak döntésemhez.

A pszichológus egy-két ülés alatt megismerkedett helyzetemmel, családi múltammal, a betegségemhez elvezető úttal, lelki alkatommal. Szorongáscsökkentő kúrát javasolt. Elsőként lecserélte a nyugtatót egy korszerűbb készítményre, majd egy lazító gyakorlatot tanított meg nekem, a progresszív relaxációt.

- A szorongás miatt az ön izmai állandó feszültségben vannak, ebből erednek az ön rosszulletei. Meg kell tanulnia ellazítani magát. Ha sikerül megtanulnia, nem lesz többé szüksége gyógyszerre. Az ellazult állapotot úgy tudja elérni, ha nem az ellazulásra, hanem a megfeszítésre összpontosít. Ha megfeszíti egy izmát, akkor az a megfeszítés után magától elernyed. Ha ezt az ernyedtséget az egész testre át tudja vinni, sikerrel jár. Először a kézízmokkal kezdjük, ezt követően a lábizmokkal, a fej és végül a törzs, has, hát izmaival. El fogja érni, hogy egy pillanatra megfeszíti az egész testét, és azt követően mindene ellazul – oktatott.

Több mint egy hónapig jártam hozzá, amíg megtanultam az egész test ellazítását. De nemcsak ezt tanultam meg, hanem azt is, hogy az ellazult testrészekből hogyan irányítsam át más testrészekre a képződött meleget, sámáni szóhasználattal élve, az energiát. Akkor még nem tudtam, de ma már tudom, hogy az energiának ez a fajta keringetése a testben a sámánok egyik alapfogása, technikája. Talán éppen az a sámánizmus lényege, hogy érzékeny a nem szokványos módon érzékelhető energiákra. Érzik, hogy vannak helyek, amelyek pozitív energiákkal töltik fel, és vannak helyek, amelyek energiát vonnak el tőle. Ráadásul ez összefügg a napszakokkal és évszakokkal is. Van olyan hely, amely reggel semleges, este viszont veszedelmes energiaelszívó, és fordítva is, a nappal teljesen szokványos hely estére feltöltődhet éltető energiával.

- Úgy látom, megtanulta a test ellazítását – mondta egy nap a pszichológus. - ma megtanulja a lélek ellazítását is. Erre azért van önnek szüksége, hogy tudattalan lelki tartalmai tudatosuljanak önben. Ön túlságosan racionálisan, tudatosan él, hallgatnia kellene az ösztöneire is. Ha képes lesz ellazítani a lelkét, akkor a tudattalan lélekrészek belépnek a tudatába, és megszüntetik az ön egyoldalúságát. Emlékezni fog például az álmaira, és lesznek pontos megérzései. A lazítás módszere a következő. Amikor a teste ellazult, csukja be a szemét, és képzelje el magát egy magas helyre. Kezden el 10-től visszafelé számolni 1-ig, és ereszkedjen lassan lefelé. Amikor az egyhez ér, akkor érjen a lejtő aljára. Oda lentre képzeljen el egy szép, barátságos helyet, ahol szívesen pihenne. Töltsön el ott pár percet, és jöjjön vissza lassan, 1-től 10-ig számolva. Nyissa ki a szemét.

Az első gyakorlatok nem okoztak számomra különösebb megrendülést. Egy hegyoldalon sétáltam

képzeletemben lefelé, ahol egy árok partján leültem a fűbe, és élveztem a délutáni napsütést. A dolog akkor kezdett izgalmassá válni, amikor felfedeztem, hogy nem tudok mást elképzelni, csak ezt a hegyoldalt, csak ezt az árokpartot. Előttem egy erdő hevert. A pszichológus figyelmeztetett: az erdőbe ne menjen! Veszélyes! Figyelmeztetését be is tartottam, de így is érdekes dolgok történtek velem.

Egy alkalommal, ahogy ott heverészttem az árokparton, és leveztem a napfényt, jobbról egy barnamedve tört elő. Morgott, vicsorgott, de egy határon megállt, nem közelített felém. Ekkor egy nő jött szintén jobb oldalról. Gyönyörű szép volt, és felkínálta magát. A medve morgásának ritmusára szeretkeztünk, és üvöltésében élveztünk mind a ketten egyszerre el. Ekkor szép kedvesem nyakon szúrta, hogy szívja a véretem. Botot ragadtam, és löktem, taszítottam a medve felé. Az a mancsai közé kapta, megnyúzta, és a bozótba vonszolta a tetemet.

Döbbenetes volt számomra ez a látomás, vagy sámáni nyelven szólva, révülés. Semmiféle magyarázatot nem tudtam adni, de mélyen felkavart. A pszichológus szerint semmi más nem történt, mint a tudattalan lelki folyamatok kaptak alakot benne. Elsősorban az ösztönök, állati késztetések jelennek meg állati formában. A terápia lényege éppen az, hogy a tudattalan folyamatokat és tényeket szimbolikus formában integrálom tudatos személyiségembe. Számomra ez a válasz nem volt kielégítő. Főként, hogy majdnem mindegyik révülésem hasonló történettel végződött. A csúcst a következő jelentette: Egy hullamezőn kellett haladnom, az árokparttól balra. Fiatal férfiak hullái heverték a fűben. Egy kifosztott, sötét, apró templomba érkeztem, ahol senki sem fogadott. Ekkor felnéztem a kupola felé, és láttam, mintha mozogna ott valami. Talán maga az Isten? Ekkor iszonytató üvöltést hallottam, és láttam, hogy egy borzalmas, fekete szörny zuhant felém. Megrettentem, de nem futamodtam meg. Megvettem a lábamat, és megragadtam a két fülét. Addig ráztam, amíg el nem tűnt a kezeim közül. Ekkor az egyik sötét sarokból egy ősz öregember lépett elő. Tudtam, hogy egy isten. Így szólt hozzám: A Föld és az Ég szeret, élj bátor életet!

Ez a révülés-sorozat megrázkódtatta egész addigi felfogásomat a világról. Addig úgy gondoltam, hogy az istenekről és a túlvilágról alkotott elképzelések csak a halálfélelemből születnek meg. Intellektuális eszközök arra, hogy az élet abszurditását valahogy elfogadtassuk magunkkal, érzékelhetővé tegyük. Most pedig látnom kellett, hogy saját magam tapasztalok hasonlókat. De nem úgy, hogy elképzelem ezeket a dolgokat, hanem úgy, hogy révüléseim során valóságosnak találom őket. Valójában éppen ez a valóságosságuk volt kérdéses előttem, hiszen pszichológia szempontból ezek pusztán lelki tevékenységek voltak, a mindennapi élet szempontjából pedig tiszta őrültségek. Ezekről a dolgokról az ismerőseimmel nem tudtam beszélgetni, hiszen ők nem tapasztaltak ilyeneket, és még a legapróbb célzástól is megijedtek. A lelki folyamatos magyarázatot szívesen elfogadtam volna, de nem tehettem. A révülések valóságosabbnak mutatták magukat. Ráadásul, logikailag sem volt elfogadható a magyarázat. Ha ez csak lelki tevékenység, akkor a szokványos valóság észlelését nem az? Mi különbözteti meg a valóságot a képzelgéstől. Ma már tudom, hogy öreg barátom elmélete a valóság és világ szétválasztására választ ad erre.

- A valóság az, amiről az embereknek közös tapasztalatuk van, amiről meg tudnak egyezni, amikor észlelik, hogy körülbelül ugyanarról beszélnek. Révüléseid nem képzelgések, hanem a világ igazságának betörése. A valóság felől nézve őrültségek, de sokkal valóságosabbak a valóságnál –

adott rá magyarázatot, amikor élményeimet elmeséltem neki. – Csak arra vigyázz, hogy össze ne roppantson ez az igazság! Őrizd a benned rejlő személyest!

De akkor még nem ismertem őt. Szerencsém volt azonban, és hamarosan sikerült olyan védővonalat építenem magam köré, amely megóvott a világ igazságának pusztító hatásától, de mégsem szigetelt el tőle. Ehhez azonban be kellett mennem az erdőbe.

A pszichológus előre figyelmeztetett, hogy az erdőbe be ne tegyem a lábamat, veszélyes hely. Valószínűleg azért mondta, mert számára a tudattalan lelki folyamatok legmélyebb szimbóluma volt az erdő terepe. Pedig valószínűleg nem az, inkább az újjászületés vagy megváltoztató nagy kaland terepe. Ahogy a népmesékben is szerepel az erdő – a nagy történések találkozások és átváltozások helyszíne. Igaz, itt élnek a farkasok is. Ezt én magam is megtapasztaltam. Az első időkben azért sem léptem be az erdő fáinak közé, mert farkasszemek villogtak ki belőle. Aztán rászántam magamat.

Ahogy jártam a fák között semmiféle veszélyeset sem tapasztaltam, csak annyit, hogy egyre szűkebb az ösvény a fák között, egyre kevesebb a hely. Kezdett ijesztővé majd félelmetessé válni a dolog, a fatörzsek között egyre nehezebben tudtam utat találni, átpréselni magamat a sűrűn álló fák között. A végén elakadtam, és két fa maga közé fogott és elkezdtek egymás felé közeledni. Szétpréselték a testemet, amely folyékony péppé változott. Ez a pép lefolyt a fák gyökeréig, melyek vége egy másik világba lógott bele – a halottak világába. Itt nem volt semmi más, csak egy nagy óceán hömpölygött a gyökerek alatt, egy nagy véróceán. Ide csorogtam bele, ebben a vérvízben semmisültem meg, nem maradt belőlem semmi, még egy sószemcse sem. De valami aztán mégis maradt: döbbenetesen észre vettem, hogy az óceán partján állok izzó fénytessel, mint egy tűzangyal, fényszárnyakkal. Ekkor egy óriási kéz felemelt, és egy óriási, békés lény az arcához emelt. Itt ért véget ez az utazásom. Hirtelen testi valómmal az erdő szélét, a lejtő alján találtam magamat, és tízíg számolva visszatértem földi életembe.

Később tudtam meg, hogy sámáni beavatásban volt részem. A test meghalása, a csontok összetörése a sámánavatás része. Az ezt bevezető folyamat is ősi hagyomány. A sámánok egy része súlyos földi betegség után részesül a kiválasztás szentségében. Számomra ezt a betegséget a látszólagos szívbajjal járó mentális kimerültség jelentette. A hagyomány szerint, aki ellenáll a kiválasztásnak, rövid időn belül meghal.

A kiválasztást követően találkoztam a fehér rókával. A lejtő alján éltem állt, és megszólított. Két dolgot mondott el sürgősen nekem. Az egyik, hogy ő a halálom, és amikor meg fogok halni, ő fog felfalni engem. A másik, hogy nem érinthetem meg, mert az végzetesnek bizonyulhat a számomra. Ő viszont hozzám érhet, és rögtön fel is ült a vállamra. „Ezentúl én mutatom neked az utat az istenek felé, én vagyok az őrző állatod” – közölte.

A fehér róka megjelenése döbbenetes volt a számomra. Jól emlékeztem rá ugyanis, hogy körülbelül tíz évvel ezelőtt álmodtam vele. Annyira erős benyomást keltett bennem az az álom, hogy le is jegyeztem. Egy szigeten találkoztam a fehér rókával. A szigeten sírok tátongtak matrózok számára. Itt érzetem meg, hogy valaki áll mögöttem. A fehér róka volt. Megszólított és megmondta a nevét. A nevet nem árulhatom el senkinek sem, súlyos bűnt követnék el vele. Az esetet elmondtam a

pszichológusnak. Közölte, hogy ebben semmi különös sincsen, hiszen a tudattalan tartalmai időtlenek. Az állatok szerinte az ösztönök szimbólumaiként jelennek meg.

Számomra azonban ez elfogadhatatlan magyarázatnak tűnt, hiszen révüléseim során kiderült, hogy a fehér róka valóban ismeri az utat az istenek felé, tudja, merre kell elhagyni ezt a földi világot. A fehér róka előrejelzéseket is adott sorsom felől, de ezek a mai napig még nem igazolódtak. Azt azonban tapasztaltam, hogy a vele folytatott társalgások kihatnak érzelmi életemre és befolyásolják tetteimet és gondolataimat is.

Elhatároztam, hogy utána járok ezeknek a dolgoknak. Éreztem, hogyha nem találok kulturálisan elfogadható magyarázatot ezekre a jelenségekre, akkor elvesztem a talajt a lábam alól. Bevettem magamat egy könyvtárba, és tanulmányozni kezdtem a témát. Öt évembe telt, míg elfogadható keretet tudtam révüléseim köré szervezni. Öreg barátom szerint ez az idő arra ment el, hogy a világ igazságát a valóságba be tudjam illeszteni. Meg is dicsért, hogy nem hódoltam be a világ igazságának, és nem örültem meg, ugyanakkor arra biztatott, hogy sámánizmusomtól különüljek el, ne váljak rabjává a fehér rókának.

A totemizmus tanulmányozásával kezdtem. A fehér róka bejelentéséről ugyanis, hogy nem érinthetem meg a totem jutott eszembe. Nem tudom honnét, nyilván olvastam valamit régebben róla, csak éppen nem érintett meg. A totemizmus azonban nem bizonyult megfelelő magyarázatnak, mert a totem nem személyes állatot jelentett, hanem egy közösségnek a közös állatát, állatistenét. A fehér róka viszont személyes őrzőállatnak bizonyult. A könyvtárban találtam rá végül a sámánizmus gazdag irodalmára. Rendkívüli megkönnyebbülést okozott számomra, hogy talán a legősibb vallási jelenségről van szó. Megtalálható az egész világon, de őshazája talán Szibériában van, ahonnan mi, magyarok állítólag származunk.

A szibériai sámánok dobolás segítségével jutnak el a révülés állapotába, az amerikaiak is ezt használják, de náluk a kezdő sámánok kábítószereket is felhasználnak a mindennapi valóság áttörésére. Az átélt élmények mindenhol a világon azonos szerkezetet mutatnak, és az elért tudatállapotok is azonosak.

Kiderült számomra, hogy élményeim nem örülségek, és hogy valóban létezik sámáni világ, ami különbözik a mindennapi élet valóságától. A szakirodalom a sámánutazást a skizofréniával szokta összehasonlítani. A skizofrének is hasonló tapasztalatokra tesznek szert, csak ők beteg emberek. Míg a sámán képes arra, hogy bármikor tudatállapotot váltson, addig erre a skizofrén képtelen. A sámán még az utazás tartalmát is képes befolyásolni, például el tudja határozni, hogy a sámáni világban hova utazzon, kikkel találkozzon, tudatosan és tervszerűen tud cselekedni. Erre a tudatosságra a skizofrén képtelen. A két tudatállapot abban viszont hasonlít egymásra, hogy a mindennapi világgal szinte megszakad a kapcsolat, és a kommunikáció. A sámán természetesen közben tudatában van a mindennapi világ létezésének, míg a skizofrén nincsen. A sámánutazás során a sámán koncentrációs képessége erősödik, a skizofrén állapotban lévő személyé lecsökken, ugyanakkor mind a kettőjük lelki energiája növekszik, ami végül megtöri a belső csendet. A sámán öntudata erősödik, sőt, megtapasztalja a fizikai testtől való független létet, a skizofrén énhatárai viszont elmosódnak, nem ismeri fel pontosan a határt önmaga és a külvilág között. Míg a sámán megismeri a testen kívüli létezést, addig erre a skizofrén csak a legkivételesebb esetekben,

ellenőrizhetetlenül. Míg a sámán utazása alatt egy koherens világgal találkozik, amely egy közös sámáni világrendbe illeszkedik, addig a skizofrén világa kaotikus, töredezett.

Öreg barátom egyszer találóan fogalmazta meg a sámán és a skizofrén különbségét: - A sámán mesterségesen át tudja törni a valóság falát, hogy találkozzon a világ igazságával. De nem egyesül ezzel az igazsággal, hanem távolságot tart tőle, elkülönül, és ezt az igazságot saját céljaira hasznosítja. Ebben különbözik a misztikusoktól vagy az örültektől, akiket megszáll a világ igazsága. De képes-e a sámán arra, hogy megőrizze a személyességét? Amikor kiválasztódik sámánnak, nem a világ igazsága habzsolja be? Ez az én nagy kérdésem – mondta.

A sámáni valóság jellege abban különbözik a mindennapi életvalóságától, hogy nem olyan kemény, más az idő és a hely egymáshoz való viszonya, egyszerűen villámgyorsan lehet benne járni, nem annyira ellenálló ez a világ. Ugyanakkor mégis kőkemény, mert önkényesen nem megváltoztatható. Például én mindig ugyanazon a lejtőn ereszkedek lefelé, ugyanarra a helyre, és ezen képtelen vagyok változtatni. Ráadásul ebben a világban mindig minden földrajzi hely ugyanazon a helyen van, mint a mindennapi valóságban is. Valóságos abban az értelemben is, hogy váratlan szereplők, előre nem várt események következhetnek be. Azaz nem egyszerű képzelgésről van ilyenkor szó, bár az első alkalmakkor hajlottam erre a feltételezésre. A szakirodalmat olvasva rájöttem arra is, hogy sámáni világom ugyanolyan térben helyezkedik el, mint a többi sámáné, egy kicsike eltéréssel.

Nagyon meglepő, hogy a valóságnak a másik fele, amit révülés útján tapasztalhatunk meg, nem fölfelé van az égben, hanem hozzánk képest valahol lent. A vallások azt tanítják, hogy a túlvilág az égben helyezkedik el. Én viszont azt tapasztaltam, hogy ez a túlvilág a mi valóságunk alatt van. Öreg barátom sokszor hangsúlyozta, hogy ne is beszéljek túlvilágról. Egy világ van, révüléseim során nem egy másik világot ismerek meg, hanem a világnak azt a részét, ami túl van a valóságon.

A vallások tanítását ugyanakkor a tapasztalatok alátámasztják. A révülés világában ugyanis a leghatalmasabb és talán jónak nevezhető istenek fent laknak a világ felső részében. A világ alján a sötétség erői élnek. Még alattuk van a halottak országa, kapuját gonosz erők őrzik. A halottak világa viszont nem gonosz, itt élnek az elhunytak erőállatai. Innen hoztam én fel annak idején öreg barátom erőállatát, vagy lelkét, amikor megmentettem az életét.

A révülés világában a szinteket vagy egy fa vagy egy hegy köti össze. Esetleg egy fa a hegytetőn. Az én révüléseim világában egy kopasz hegy az összekötő kapocs a földi és az égi világ között. Az alvilágot egy sötét barlangon keresztül lehet megközelíteni. A barlang egy kisebb előcsarnokba vezet, ahol állandóan ég a tűz.

Felfelé menet a hegyen kell felfelé haladni. Közlekedésemet a fehér róka segíti, belekapaszodom a farkába, és együtt repülünk. Ha meg akar szabadítani a testemtől, akkor odavág egy szikladarabhoz, vagy leejt egy szakadékba. Az összezúródást követően tüzes angyalként repülök tovább. Ebben a formában lehet feljutni az istenek világába. A hegycsúcsot is el kell hagyni, hogy elérkezzen az ember az égi világ kapujába.

Miközben az elérhető könyvekben tanulmányoztam a sámánizmust, egyre jobban elmagányosodtam, és tovább nőtt boldogtalanságom. Lehetett volna örülni annak, hogy a szellemek kiválasztottak erre a feladatra, ez megnövelhette volna fontosságom tudatát, de mégsem így történt. Egyszerűen azért, mert be kellett látnom sámáni tudásommal rejtőzködnöm kell. Két ok miatt is. Egyfelől az a veszély fenyegetett, hogy örültnék nyilvánít a környezetem, és talán még be is zárnak valahová. A másik, hogy félttem is attól, hogy tudásomat gyakoroljam. Ha nyilvánvalóvá tettem volna, hogy sámán vagyok, akkor arra kényszerültem volna, hogy gyógyítsak, és erre még nem voltam felkészülve. Az archaikus társadalmak széthullásával eltűnt a sámánizmus intézménye, és ezzel elveszett az a tudás is, ami ahhoz kellene, hogy sámánként hatékonyan dolgozzam. Az archaikus társadalmakban a sámánok tanították a sámánjelölteket, sőt, a sámánjelöltek hosszú vándorutazásokat tettek, más törzsek sámánjait is felkeresték, hogy minél többet megtanuljanak mesterségükről. Például, hogy ha kábítószert használnak, akkor azt hogyan tegyék, ha ezzel és ezzel a szellemmel találkoznak, akkor mit mondjanak neki, hogyan növeljék személyes erejüket, miként tegyenek szert még több szövetségesre az állatszellemelek között. Miként használják gyógyításra a növények erejét vagy szellemét. Hogyan szívják ki a beteg ember testéből a betegséget okozó ellenséges anyagot úgy, hogy beléjük ne költözzön a betegség. Hogyan adjanak erőt a beteg ember erőállatának anélkül, hogy sámáni erejük csökkenjék. Végző esetben, hogyan hozzák vissza a beteg ember elkóborolt vagy a halottak országába költözött lelkét, erőállatát. Hogyan ejtsék foglyul a kóbor szellemeket, miként állítsák őket a gyógyítás vagy varázslás szolgálatába. Ezt mind mind meg kellett tanulnia a sámánjelöltnek. Később rájöttem ugyan, hogy a szellemeket is hívhatom tanítóként, de mindvégig tisztában voltam vele, hogy ezen az úton nem nyerhetem el a teljes tanítást, csak a töredékeket.

A sámán annál erősebb, minél több szövetségese van. A kezdetekkor nekem csak a fehér róka volt a társam, de őrá nem is szövetségesként tekintettem – ő az én halálom, ahogy ő mondta. Ő fog felzabálni engem.

- Ez a felzabálás nagyon találó elnevezés – röhögött ezen öreg barátom. – A véged az lesz, hogy felzabál a világ igazsága. Különülj el tőle, mert póruul jársz!

- Azt hiszem, rosszul látod a dolgot – válaszoltam. – A fehér róka szerint a felzabálással azzá válok, aki valójában vagyok. Egyik révülésem során a fehér róka ugyanolyan tüzes angyalalakot öltött magára, amelyet én tudok. Egyformák vagyunk, mondta. Én vagyok a te másik feled, és a halálodban egyesülünk. Azt is mondhatnám a te szavaiddal, hogy megszűnik az elkülönültségem önmagamtól.

- Ne akarj eszelősen önmagad lenni! Nem más az, mint a világ igazsága. Személyességedet őrizd! – mondta nagyon határozottan az öreg.

- Nincs mit őrizni, a világ egy, nem lehet kimenekülni belőle. Éppen a világ igazságától történt elkülönültségünk minden baj oka – vettem ellen nagyon indulatosan. – Nincsen személyesség, a személyesség mögött csak üresség van. A te elképzelésed az örültség, amikor azt hiszed ebbe az ürességbe szülheted bele haláloddal magadat. Az az üresség nem létezik. A fehér róka szerint az ilyen alakok, mint te, haláluk után egy jéghideg barlangban ülnek, állandóan törökülésben, világító sárga szemekkel és bámulják a falat. A szigeten pedig szép, gyönyörű erdők vannak, csodálatos

óceán és szigetvilág veszi körül, de ők ezt nem tudják. Abba a sötét barlangba fogysz bekerülni!

Öreg barátom csak nevetett. Nem igen lehetett megsérteni, biztos volt az igazában.

-

Voltak kísérleteim arra, hogy sámánerőmet megnöveljem olvasmányaim útmutatásait követve. Egyik módszer, hogy a sámán amulettként egy kvarckristályt vesz magához. A kvarc állítólag rengeteg energiát raktároz el magában, és ezt a sámán felhasználhatja. Ehhez azonban meg kell tisztítani a kristályt egy tisztavízű forrás vizében, majd át kell itatnia napforduló idején napfényrel. A megmosott kvarckristályt egy elhagyott helyen kell letenni úgy, hogy egy bot végét behasítjuk, és belefeszítjük a kristályt. A botot aztán leszúrjuk egy napfényes helyen. Egy hét múlva érte megyünk, bőrzacskóba helyezzük, és a nyakunkban viseljük. Hatása állítólag áldásos. Lelkesen ki is próbáltam a módszert, de nem jártam sikerrel. Valaki, ember vagy állat, felfedezte a kristályomat és elvitte. Gondoltam, ez nem lehetett véletlen, úgyhogy nem próbálkoztam többet. Eredménytelenül jártam más módszerekkel is. Igaz, hogy varázsfüvek, azaz kábítószerek segítségével nem vettem igénybe. Fehér rókámmal azonban rendszeresen tartottam a kapcsolatot révülesem során, és az lassú, alig észrevehető változásokat hozott bennem.

-

Aztán lejött a gyógyítás ideje is. Miután a bankot otthagytam fél évig nem volt munkám. Végül beálltam fűtőnek. Egy gyárépület kazánját kellett szénrel táplálnom. Hol éjszaka, hol nappal raktam a tüzet. Kényelmes állás volt, a kutya sem törődött velem, ráadásul télen jó meleg volt. Olvashattam ott kedvemre. Nyáron az udvart tartottam rendben, söprögettem, gyűjtöttem a szemetet, fellocooltam vízzel a felhevült aszfaltot. Titkos munkát is kaptam, figyelmem kellett, hogy amikor a teherautókra felpakolták az árut, a sofőrök nem lopnak-e. Nagyon diszkréten csináltam, sokan lebuktak, de sose jöttek rá, hogy én lestem ki őket. Még meg is szerettek, mert csendes voltam. Igaz, nem vettek be a baráti körükbe, mert nem káromkodtam. Pedig ha az ember be akar kerülni egy körbe, akkor azt csak úgy teheti meg, ha felveszi a kör szokásait. Öltönyös emberek csak öltönyösökkel állnak szóba, mocskos szájúak csak mocskos szájúakat fogadnak be havernak. A fűtői állást is csak úgy kaptam meg, hogy elhallgattam egyetemi végzettségemet. Azt mondtam, hogy érettségim van. A személyzetis már erre is csóválta a fejét, túlképzettnek talált, de mégis megszánt és felvett. Talán azért, mert a legócskább cuccaimat öltöttem magamra, és vita nélkül beértem a megajánlott, alacsony fizetéssel.

-

Nőt is szereztem hamarosan magamnak, eladó volt egy élelmiszerboltban, ahol rendszeresen vásároltam. Már korábban felfigyeltem rá, szép, nagy, barna szemei voltak és viszonylag méretes mellei. A legfeltűnőbb az volt, hogy állandóan piros nadrágot viselt. Nem tudom hogyan alakult, de köszönő viszonyba kerültünk egymással. Szia, mondtam, ha találkozunk, szia, válaszolta. Egyik nap a pénztárnál egy hosszú hajú, elegánsan öltözött nő állt előttem a sorban. Amikor fizetett, akkor láttam, hogy az eladónő az. Most ért végett a műszakja és vett valami apróságot hazafelé indultában.

Bocsáss meg, hogy nem ismertelek meg – mondtam neki. – Sose láttalak még így, kibontott hajjal.

Nagyon szép.

- Igazán? - kérdezte meglepve.

- Igazán. Elkísérhetlek egy darabon? Vettem egy tábla csokoládét, elfelezem veled.

Megengedte, hogy elkísérjem, és már aznap este vele aludtam a lakásában. Egyedül élt, apró lakása egy emeletes ház padlásterében volt. Szerencsém volt, két éve hagyta el a barátja, és most nem volt senkije. Lelki sebei már begyógyultak, vágyott már egy férfira, és pont én lettem a szerencsés jelölt.

Minden megvolt ebben a nőben, amire vágytam. Melegség, erotika, képes volt meghitt otthont teremteni, jól főzött és jó ízlése volt. Okos volt, de mentes minden sznobságtól. És ami a legfontosabb, nőietlen volt, abban az értelemben, hogy hiányzott belőle a nőkre oly nagyon jellemző őszintétlen szerepjátszás. Amikor á-t mondott, akkor nem b-re gondolt, és amikor én c-t mondtam, nem gondolt arra, hogy a-t vagy b-t akarok mondani. És mivel őszinte volt, nem voltak felesleges kilói sem, szép, karcsú volt az alakja. Sok nő a beleibe úzi a hazugságot, amit magából áraszt és másokra kényszerít. Ettől persze meghízhatnak, és szégyellni kezdik magukat.

Hamarosan össze is költöztünk, illetve én költöztem az ő lakásába. Az enyémet kiadtuk albérletbe, ezzel enyhültek anyagi gondjaink. Családjá is jól fogadott, egyszerű népek voltak, az apja buszsofőr, az anyja egy gumiabroncs szerelő cégnél adminisztrátorként dolgozott. Volt egy nővére is, de vele nem tartotta a kapcsolatot. Az idősebb lány tíz évvel ezelőtt megismerkedett egy nála tizenhárom évvel idősebb cseh férfival, és vele együtt Amerikába távozott. Írt egy-két levelet onnan, de már nem ír, eltűnt a család szeme elől. Emiatt valami finom, légies szomorúság üli meg őket, de olyan finom, hogy az szinte szép, nagyon komollyá és egyben derűs is teszi őket.

Nagyon jókat aludtam mellette, gyógyító kisugárzása volt, valami ősi természetesség. Talán ez is szerepet játszott abban, hogy álmaimban megjelentek azok a lények, akikkel később szövetséget kötöttem.

A szövetségeseim állatok, abban különböznek a fehér rókától, az erőállatmtól, hogy nem beszélnek révüléseim során. Távolabb állnak tőlem, valószínűleg sokkal nagyobb erővel rendelkeznek, vagy inkább idegenebb erővel. Azt is mondhatnám, közelebb állnak az istenekhez mint én a rókámmal együtt. Valamiképpen isteniek.

Az első szövetségeseim egy oroszlán pár. Egy hím és egy nőstényoroszlán. Mindig párban járnak. Egy nagyon furcsa álomban jelentek meg segítőként. Éppen egy barnamedvét akartam megszeliidíteni. Lánkra vertem és bevitettem a házamba. Nem tudtam, hogy a medvék a legveszedelmesebb állatok. Baj is lett belőle, nem bírtam vele, tombolt, üvöltött, kitépte magát a kezem közül, megtámadott. A rend helyreállításához azonban elég volt annyi, hogy a két fehér oroszlán megérkezett, és lefeküdt a ház előtt álló fa árnyékába. Később rendőrök jöttek, és elvitték a megvadult állatot. Révüléseimben ezek után mindig megjelentek az oroszlánok, némán és méltóságteljesen, ha ott vannak, tudom, biztonságban vagyok.

Egyszer álmomban is megjelentek. Színük tüzes sárgává változott, az ég felől zuhantak rám ordítva, ahogy az ágyban feküdtem. Annyira megijedtem tőlük, hogy álmomban az ágy alá menekültem. Ekkor szózatot intéztek felém, amelyben megjósolták milyen lesz ezek után az életem. Kedvező jóslat volt. Azóta tudom, hogy ezek az oroszánok isteni lények.

Másik szövetségesem egy fehér kutya. Ő is álmomban jelent meg, egy domb tetején álló istállóban, ahol tehének álltak, talákoztam egy mérges, vad fehér kutyával. Nagyon megijedtem tőle, és elmenekülni sem lehetett, de nem bántott. Végül le tudtam ereszkedni a domb meredek oldalán, noha nem volt kitaposott ösvény arra. Következő révülésem során megjelent. Nem szimpatikus nekem, igazából nem kedvelem, nem is eléggé okos, néha ostobaságokat csinál, nem mentes a hátsó szándékoktól sem, az önérdektől, a minden áron való bizonyítástól - nem hiába, ő csak egy háziállat. Ugyanakkor nagyon fontos szerepet adtam neki: ő védi azt a területet, ahol fehér rókámmal találkozni szoktam.

Harmadik szövetségesem egy tukán, egy tarka tukán. Ő nem tudom hogyan került hozzám. Egyszer csak megjelent egyik révülésemben. Nem mond semmit, nem csinál semmit, van. Biztos vagyok abban, hogy nagyon jó, hogy van, még akkor is, ha nem ismerem ennek a célját. Eddig egyszer segített, kijelölte számomra azt a helyet a révülés erdőségében, ahol visszatérhetek álmaimba. Ez egy szép tisztás, magas fákkal övezve. Ragyogóan süt felette a nap, jó illatok vannak és szép színek. Ide heveredhetek le a fűbe, fehér rókám is elfeküdhet mellettem. Szép álmodó hely. Az álmodást arra lehet használni, hogyha éjszaka álmodom valami jelentőség-teljeset, de nem emlékszem rá, akkor itt vissza tudok kerülni abba az álomba, és folytatni tudom a történéseket. Ez nagyon jó dolog, hiszen a jelentős álmok mindig mondanak valamit. Valami olyat, ami felett nem szabad átsiklani.

Emlékszem, még amikor a bankban kezdtem el dolgozni egyik munkatársnőm kikezdett velem, el akart csábítani. Nagyon szép, fiatal nő volt, hosszú fekete haja volt, szép nagy szemei, melyekkel jelentőségteljesen tudott a szemeimbe nézni. Igen nagy hatással volt rám, és azt hittem, beleszerettem. Mielőtt azonban a tettek mezejére léptem volna különös álmodást láttam. Egy repülőter előcsarnokában álltam ezzel a fiatal nővel, messzi országba akartunk együtt utazni. Amikor jegykezelésre és útlevél-ellenőrzésre került sor, őt simán átengedték, engem azonban visszaküldött a vizsgálatot végző nő, mert nem volt érvényes az útlevelem. A fiatal nő repülőre szállt, én pedig ott maradtam a földön. Teljesen világos álmodást láttam, megvilágította, hogy ez a nő nem lehet az enyém, nem repülhetek vele. El is hátrékként közeledését, amin ő annyira megsértődött, hogy kérte elhelyezését a bank egy másik fiókjába. Visszagondolva ma már látom, hogy az álom nem hazudott, nem repülhettem vele, mert nem szeretett, ehelyett, a nőkre jellemző módon, birtokolni akart.

A gyógyításról tudni kell, hogy sose szerettem volna orvos lenni. Iszonyodom a vértől, a kórházak szagától, és érzelmileg annyira megérint az emberi szenvedés, hogy fizikailag rosszul leszek. A sámánok pedig éppen a gyógyításban jeleskednek. Igaz, tudnak állítólag esőt is varázsolni, jövődőt mondani, mindenféle csodálatos dolgot, mégis, tevékenységük legfontosabb területe a gyógyítás. Ettől én idegenkedtem.

Valóban sámán vagyok-e, vagy furcsa képzelődés ez az egész? Tapasztalataimat a sámáni világról senkivel sem tudom megosztani. Mivel teljesen egyéni tapasztalatokról volt szó, senki sem tudta megerősíteni: ez valóság, hiszen így is így látom. Mintha öreg barátom tétele igazolódott volna be: a valóságot az emberek közösen határolják be, ami ezen kívül esik az nem valóságos számukra, hiába létezik. Sámáni révülésem eszerint valóban a valóságon túl fekvő világ betörései voltak, és bár parancsoló érvényűek voltak, nem tudtam őket kétely nélkül bevonni valóságom keretébe. Bizonyosságra vágytam, arra, hogy bizonyítékot találjak a földi és a szellemvilág közötti kapcsolatra. Arra gondoltam, hogy a két világ között szoros a kapcsolat, összetartoznak, nem lehetnek meg egymás nélkül. Bizonyítéknak tekintettem volna, ha valakit sikerült volna meggyógyítanom a szellemvilág segítségével.

Szerelmem apján próbálkoztam. Nagydarab, mélabús ember volt, lassan mozgott, lassan beszélt, és ritkán nevetett. Időnként annyira elszállt az életkedve, hogy naphosszat csak feküdt, bámulta a plafont mozdulatlanul. Ilyenkor nem beszélt, nem evett, egy-egy pohár bort töltött magába. Felesége és lánya döbrent csendben járkált ilyenkor a lakásban, dermedten, ijedten, mintha valami rossz szellem költözött volna a férfi testébe. Pedig csak orvost kellett volna hívatni, hogy megállapítsa: depresszió. Ezt én a második levertségi rohamnál meg is tettem. Az orvos felírt neki depresszióoldó pirulákat, és beutalta egy pszichiáterhez. Miután a doki elment szerelmem anyja a kezét tördelve, futkosott le –fől a lakásban. A férfi egyszer csak elmosolyodott.

- Nem vagyok bolond – mondta, a recepteket széttepte és felkelt az ágyból. Ezt követően titkolni igyekezett a betegségét. Ha érezte, rátör a levertségi roham, kiment a hétvégi házukba, és magára zárta az ajtót. Esetleg otthon ült a tévé előtt, és azt bámulta mereven. A család meg őrlődött. Erőszakkal nem vihetik be a pszichiátriára, de nem is hagyhatják tovább szenvedni. Úgy ítélt meg, olyan helyzetbe kerültünk, amikor megpróbálhatom a sámáni kezelést. Azt az éjjelt választottam a kezelés időpontjául, amikor szerelmem szülei meghívtak bennünket egy hétvégére, ott alvással. Húsvét vagy karácsony volt, már nem emlékszem. Amikor mindenki elaludt, a férfi ágya mellé settenkedtem, és lefeküdtem a földre. Révületbe estem. A fehér köveknél találkoztam a fehér rókával. Elmondtam neki, hogy a férfi erőállatát keresem, úgy tűnik, elvesztette, ezért esik időnként depresszióba.

- Kapaszkodj a farkamba – mondta, és gyors repülésbe kezdtünk. Meglepetésemre nem egy föld alá vezető barlangba repültünk, hogy elérjük a halottak országát. Ehelyett egy sziklának szálltunk neki, melyen volt egy rés, ahol át lehetett a szikla túloldalára látni. A résen a róka átfért, én nem. A hatalmas ütéstől szétroncsolódott a testem, és lezuhant a mélybe. Én tűzalakban repültem tovább, át a résen. Egyszer csak előttünk állta a ház, ahol révületbe estem. Ahogy átrepültünk a falakon, abba a szobába érkeztünk, ahol feküdtem a férfi ágya mellett.

- Látod az erőállatát? – kérdezte a fehér róka.

- Nem – válaszoltam.

- Nézz az ágy alá!

Az ágy alatt egy sziklabarlangot találtam A barlang száját vastag rács zárta el, a rács mögött lassan

himbáldozott egy vad, vérszomjas fekete medve.

- Ő az erőállata. Gondosan bezárta, és ezt nagyon jól tette. Így viszont nincs, aki segíthetne neki, ezért olyan levert.

- A medvét kiengedjem?

- Nem szabad! Ha kiengedné, széttépné! Egyszerűen megőrülne. Legjobb lesz így hagyni, ahogy van. Nem lehet meggyógyítani.

Visszarepültünk a sziklához. Visszaöltöttem magamra emberi testemet, majd tovább szálltunk a fehér kövekhez. Visszatértem a révülésből. Felültem, felálltam, és rossz kedvűen lefeküdtem aludni, nem sikerült bizonyosságot szereznem.

Akad még egy kevésbé sikeres kísérletem. Szerelmem anyja betegedett meg. Méhnyak-rákot állapítottak meg nála, sürgősen meg kellett műteni. A műtétet megelőző napokban próbáltam meg segíteni neki. Első utazásom nem sok jóval kecsegtetett. A nő erőállatának fekete rigó mutatkozott, és mintha a csőrében fogak lettek volna. Fehér rókám szerint ez csak egyet jelenthetett: a műtét halállal végződik majd. A döbbenettől szinte megbénultam. Ráadásul tavasz volt, amerre jártam mindenütt fekete rigókkal találkoztam az utcán, tereken, parkokban. Egy-két nap múltán eldöntöttem, hogy szerzek egy másik erőállatot anyósomnak. Ezúttal erőszakkal kellett átverekednem magamat a halottak mezejére vezető alagúton, tüzes, oroszlánszerű ördögökkel kellett megvívnom. A halottak mezeje éppen üres volt. A mezőn szaladó tiszta vizű patakban azonban találtam egy színjátszó halacskát. Kivettem a vízből, az ingem alá szorítottam, és siettem vissza vele. Ismét le kellett küzdenem a tüzes szörnyek ellenállását, majd a hallal az ingem alatt berepültem az asszony hálószobájába, és a mellkasába fújtam be az erőállatot.

Másnap halat vett a piacon és halászlevet főzött. Megnyugodtam, úgy érzetem, a műtét sikerülni fog.

Úgy is történt, szerelmem anyja sikeresen átvészelte az orvosi beavatkozást, és hamarosan felépült, erőállata erősnek bizonyult. Ez az eset azonban nem jelentett számomra bizonyosságot, csak annyit, hogy az orvosok jól végezték feladatukat.

Előfordult ugyan az is, hogy szerelmem magas lázát csuklójára helyezett ujjaimmal percek alatt lejjebb vittem. Ehhez a testemben keletkezett energiákat kellett összegyűjtenem az ujjaim begyében, és ezt az energiát kellett átadnom a csukló verőerein keresztül.

Próbálkoztam azzal is, hogy influenzájából kigyógyítsam. Kétféle módszert alkalmaztam, az energiaátadást kézzel, és az erőállat erősítését a fehér róka segítségével. Szerelmem meg is gyógyult egy nap alatt, viszont én elkaptam tőle a betegséget, és két hétig szenvedtem tőle.

Ha bizonyosságra nem is akadtam révüléseim során, két dolgot mégis csak megtapasztaltam. Az egyik az volt, hogy egy-egy révülést követően olyannak tudtam látni a környező dolgokat, amilyenek valójában. Megszabadultam azoktól az érzelmektől, melyek vibrálása megzavarta

látásomat, vagy amelyeket rájuk vetítettem. Milyenek voltak ilyenkor a környező dolgok? Nehéz megfogalmazni, talán azt mondhatnám, nagyon vannak, érezni lehet a létüket. Emellett békésen közömbösek, békés nyugalom árad belőlük, békés, de idegen.

A másik tapasztalat az volt, hogy megnőtt a megérző képességem, de az is lehet, hogy csak jobban megértettem ennek a képességnek a szavát. Így előre megéreztem, ki fog telefonálni, vagy ki fog felbukkanni a következő utcasarkon. Lehet, hogy ez nem is megérzés, hanem elfogulatlan elfogadása annak, ami valójában van.

A halállal szemben azonban a sámán is tehetetlen, főleg, ha olyan gyenge sámán, mint ami én vagyok.

Szerelmem egy napon daganatot vett észre a mellében. A csomó rohamosan növekedett. Két hét múlva már szabad szemmel is látni lehetett a kidudorodást a jobb mellen. Azonnal felkereste orvosát, és egy hónap múlva meg is műtötték. Eközben iszonyatos energiákkal kerestem az erőállatát, megszámlálhatatlan mennyiségű démonnal küzdöttem meg. A legfélelmetesebb egy fekete, vastag kígyó volt, mely lakásomat körbe ölelte, lomhán, de magabiztosan. Tudtam, el kell tüntetnem. Azzal is tisztában voltam, nincs erőm a megsemmisítésére, csak elkergethetem. Hadicselhez folyamodtam. A tukánt arra kértem, hogy a kígyó feje felé röpjön, és vonja magára a figyelmét. Amint a kígyó felemeli a fejét, az oroszlánok és a kutya fogja elkapni a nyakát, és megpróbálják megfojtani. A fehér rókát utasítottam, álljon készen, hátha segíteni kell. Így is történt. A tukán addig-addig keringett a kígyó szeme előtt, amíg az ingerülten fel nem kapta a fejét. Ekkor a kutya kapta el elsőként a tarkójánál, majd az oroszlánok estek neki. Egy pillanat alatt eltörték a nyakcsigolyáját. A kígyó megvonaglott, majd fehéresen izzani kezdett, míg egy vékony, vörös fonállá izzította fel magát, és hirtelen eltűnt.

Noha szerelmem erőállatát nem sikerült megtalálnom, a műtét jól sikerült. A daganat jóindulatú volt, a melléből csak egy kis darabot kellett kivenni. Úgy tűnt, minden jóra fordul. De ez csak káprázat volt. Két hónappal a műtét után meghalt. A városi busz, amelyen utazott, egy kamionnal ütközött. A busz kigyulladt, és tizennégy utas bent égett a roncsok között. A szerelmem is.

-

Bukásom után négy évre találtam rá öreg barátomra az erdei ösvényen. Addigra már túl voltam a gyászon, a bénultságon, és túl azon is, hogy önmagamat túl sokra tartsam. Jelentéktelenségem és erőtlenségem tudatában segítettem az öregem.

Öreg barátomnak két lakása volt. Az egyik ez, ahol most ülök, ahol ez a gyilkosság történt. A másik fent, a város fölé emelkedő hegyen volt. Nem is lakás, hanem egy egész kis házikó. Valamikor bányászoké volt, amikor a hegyekben még szenet kerestek, de a vállalkozás megbukott, és amikor öreg barátomat nyugdíjazták, kapcsolatai révén olcsón megszerezte. Amikor jó idő volt, általában felment a hegyre.

- Ez is az elkülönülés egyik technikája – tanított. – Kivonod magadat az emberek közül, lecsökkented emberi kapcsolataid számát, és nem keveredsz olyan sorsokba, melyek számodra idegenek. De nem szabad túlzásba sem vinned az efféle elkülönülést, meg kell merítened magadat

az élet vizében ahhoz, hogy elkülönülhess tőle, meg kell szenvedni az elkülönülést. Ha feljőnnél a hegyre, és csak itt lagnál, az nem elkülönülés lenne, hanem elzárkózás, egy rideg, magányos valóság felépítése, amit előbb-utóbb romba döntene a világ igazságának betörése. Azt hiszem, én ennyi visszavonulást már megengedhetek magamnak. Kényelmes, de a teljes elzárkózást még ilyen magas kor mellett is őrültségnek tartanám. Ha teljesen elzárkózol a külső környezettől, akkor a világ igazsága belülről fog rád támadni, és abba bele is őrülhetsz. Emlékszem, egyszer egy kolléganóm mesélte el, hogyan járt, amikor egy tóparti üdülőhelyen egyedül maradt az üdülőjében három napra. A férje véletlenül rázárta az ajtót kívülről, és hivatalos útra távozott. Eleinte jól ment minden, nem vágyakozott ki a szabadba, egy hétre való ennivalója volt, és tévékészülék is volt a házikóban. Gondolta, kibírja ezt a három napot fél lábon is. Csakhogy a tévé egy nap múlva elromlott, ő meg unatkozni kezdett. Először hímzett, de elfogyott a cérna. Tornázott, majd a kívülről érkező hangokat figyelte. Aztán szép lassan, szinte észrevétlenül elhagyta az akaratereje, gyermekkori emlékek rohanták meg, ezek felkavarták érzelmei tavát, és bemocskolták a tiszta vizet. Amikor besötétedett, nem tudott elaludni. A sötétben kibontakozó árnyakat fenyegetőnek érezte, dermedten feküdt az ágyban. Hajnalra mégis elaludt, délelőtt összetörten ébredt fel. Enni nem tudott, arra is csak nehezen tudta magát kényszeríteni, hogy igyon. A következő nap éjszakáján egy fehér farkas támadta meg álmában, át akarta harapni a torkát. Ettől megijedt, felriadt, és nem tudott újra elaludni. Harmadnap a férje úgy talált rá, hogy egy sarokban ült, mozdulatlanul, meredt szemekkel. A nőnek végül szerencséje lett, nem őrült meg, a farkas nem ette meg.

- Az erőállata volt az a farkas, haragudott a nőre, hogy nem vesz róla tudomást – mondtam öreg barátomnak. – Meg kellett volna szelídítenie.

- Túlságosan be volt ahhoz gyulladva. Nem lehet mindenből sámán, tudathasadást annál könnyebben szerezhet az ember. Mindezt egyébként csak azért mondtam el, hogy lássad, a földrajzi elhatárolódás nem old meg semmit. Az elkülönülésnek nem csak kifelé, hanem befelé is meg kell történnie. Ezért ne értsd félre az én visszahúzódomat sem erre a magaslati pontra. Nem elzárkózást jelent ez nálam, hanem inkább felülemelkedést a város felett. Néha úgy képelem, ez az a pont, ahonnan magamat a halálba újjá szülhetem. Sokat beszéltem már arról, milyen hiábavaló a valóság építgetése, most azonban felhívom a figyelmedet arra, hogy a valóság nélkül az ember pusztulásra van ítélve a világ igazságával szemben.

-

Az öreg a régi bányaeépületet szépen kitataroztatta, egyszerű fabútorokkal berendezte. Amikor itt tartózkodott általában nem olvasott, hanem fát vágott téli tüzelőnek, vagy hosszú sétákat tett, melyek során érdekes köveket szedett össze.

- Régóta vonzanak a kövek – mondta egyszer. – Mintha hasonlítanának rám, vagy arra, amilyen lenni szeretnék. Nagyon vannak, nagyon különállóak. A létezésnek azzal a sűrűségével rendelkeznek, melyre mindig is vágytam. Egyáltalán nem érdekel az, hogy értékes köveket gyűjtsenek, egyetlen szempont számít, hogy mennyire található meg az adott kőben a lét sűrűsége. Ha egy kő felületét kívülről jól megnézed, akkor látni fogod, hogy a különböző színű rétegek miként beszélnek a kő múltjáról. Ha ez a történet egyetlen egy pontban sűrűsödik, akkor éri el a kő a létezés legteljesebb intenzitását. Ha ilyen felületet tudnék egyszer festeni, valószínűleg teljes, és

végleges értelmet nyerne az egész életem.

- Én ezt az intenzitást inkább a növényekben érzem – mondtam. – A köveket inkább saját sorsproblémáim megoldására használom. Ha valami rendkívül fontos dolog foglalkoztat, amiről nem tudom kialakítani az álláspontomat, a kövekhez fordulok segítségért. Az erdőben a kezembe kapom azt a követ, amely magára vonja figyelmemet. Felteszem neki hangosan a kérdést, vagy elmagyarázom neki a problémámat. Aztán megnézem mindegyik oldalát, hogy mit ábrázolnak rajta a repedések, elszíneződések. A kialakuló képek segítenek a döntésben. Egyszer úgy alakult az életem, hogy pénzért, igen sok pénzért elárulhattam volna önmagamat. Ekkor kutyák képeit láttam meg egy segítő kőben, ez megerősített, hű maradtam önmagamhoz, ahogy a kutya is hű a gazdájához.

- Javíthatatlan vagy! - röhögött fel öreg barátom. – Ez a kővarázslat semmi másra sem jó, csak hogy magadra ereszd a világ igazságát. Úgy viselkedsz mint az a nő, az üdülőben, utat nyitasz a világ igazságának, hogy belülről törjön fel! Az elkülönülésről hiába magyarázok? Azt hiszem, be kell mutatnunk valakinek ahhoz, hogy észhez térj. Itt lakik a hegyen. Azt terjeszti magáról, megvilágosodott, szerintem egyszerű alkoholistá. Azért akarlak elvinni hozzá, mert alkatilag alkalmatlan a valóságalkotásra. Okulhatsz belőle. Ő egy olyan ember, aki a világ igazságában él.

- Mi a neve?

- Én csak úgy hívom: az Ismeretelméleti Anarchista. Furcsa egy alak, általában összevissza beszél. Valamikor újságíró volt, egy ócska napilapban, amelynek legolvasottabb rovata a halálhírek voltak, de kirúgták. Egyszer estére úgy beivott, hogy összeszarta magát, a feje ráesett a számítógép billentyűzetére, és alvás közben az orrával meg a fülével nyomkodta a billentyűket. Olyan parancsokat adott a gépnek, amitől az megbolondult, és meztelen férfiak képeit kezdet nyomtatni a szerkesztőség központi nyomtatóján. A főszerkesztő azt követően rontott be hozzá az irodába, hogy az olvasó szerkesztő az izgalomtól remegve, sápadtan jelentette, az ismeretelméleti anarchista cikke még mindig hiányzik a lapból.

- Takarodj haza, be vagy szarva! – üvöltötte a főszerkesztő. Az ismeretelméleti anarchista lassan felemelte a fejét. – Te is - válaszolta, és a rossz nyelvek szerint ebben nem is tévedett.

Arról is híres volt, hogy állandóan egy kék pólóban járkal. Szaga is volt. Gyakran nem értette meg, mit mondanak neki az interjúalanyok, emiatt néha soha meg nem történt eseményekről adott hírt, de olyan stílusban, mintha egy bölcs öregember írta volna a cikket. Ez a stílus olyan meggyőző, lehangoló volt, hogy később az interjúalanyok sem kételkedtek abban, valóban azt mondták, amit az anarchista leírt. Így el tudta kerülni a sajtópereket, és egyéb kínos jeleneteket. Számítógépét szerette, minden találkozáskor és elváláskor borgőzös csókot lehelt a monitorra. Többen attól féltek, egyszer majd az alkoholos pára a monitor hőjétől belobban, és felrobbantja a képcsővet. De mindez régi történet. Azóta felköltözött a hegyre. Talált egy barlangot, abban él. Elég nehéz megközelíteni, mert magas van. A bejárat előtt felállított egy zászlórudat, ha fehér zászló leng rajta, akkor meg szabad látogatni, ha fekete, akkor részeg, és nem érdemes zavarni. Jól kialakított ütemben iszik. Három napig keményen vedel, aztán három napig alszik és olvas. Néha betéved hozzám is, az erdei lakomba. Azzal dicsekszik, hogy ő a világ egyik legolvasottabb embere, emellett

részesedett a megvilágosodásban is, de hogy az mit jelent, nem tudja kifejtteni. Megpróbálkoztam azzal, hogy az elkülönülés gyakorlatába bevezessem. Azt tanácsoltam neki, olvasás helyett inkább írjon, az írás segítségével különüljön el önmaga érzelmeitől és gondolataitól. Ő csak röhögött, éppen eleget írt az újságba életében. Szerintem azzal a mocsokkal nem akar szembenézni, ami kijönne belőle. Mit szólsz hozzá? Érdekel ez az alak?

- Talán – válaszoltam értetlenül, fogalmam sem volt arról, ezzel az egésszel mit akar.

- Akkor azonnal munkához látunk. Ehhez itt kell maradnod nálam egy hónapot. Fel kell készülnöd a találkozásra. Jelenlegi állapotodban nem lennél képes felismerni ennek a találkozásnak a jelentőségét, elsiklanál a részletek fölött, és vitatkozni kezdenél azon. Amin felesleges vitatkozni. Le kell lassulnod. Ne félj, nem foglak akadályozni napi révüléseidben, csak az elmédet igyekszem majd lecsillapítani, és a vérmeisékletedet lehűteni. Látom, megijedtél. Ne félj, semmi másról sincs szó, csak megváltoztatom az étrendedet. Erre az egy hónapra áttérsz a növényevésre, ez egyébként nemcsak ehhez a találkozáshoz, hanem az elkülönüléshez is elengedhetetlen.

Elfogadtam öreg barátom meghívását, mert érdekelt az ismeretelméleti anarchista. Arról is olvastam már valahol, hogy a sámánok szigorú diétát tartanak. Például nem esznek zsírosat, vagy túlságosan hideg ételt, esetleg mindent nyersen vagy éppen fordítva, főzve esznek meg. Gondoltam, jót is tesz nekem majd a diéta, felesleges kilóimtól is megszabadulhatok.

Öreg barátom erdei házában szálltunk meg. Előtte egy nagy adag élelmiszert vásároltunk, megtöltöttünk két nagy hátizsákot és négy szatyrot a kajával és a szükséges ruhaneművel. A nyár vége felé jártunk. Nappal még meleg volt, de éjszakára lehűlt már a levegő nagyon.

- Nem akarok többször fordulni, egyszerre viszünk fel a cuccokat. Áram és hűtő is van a házban, nem rohad ránk majd semmisem. Erre az egy hónapra teljes elzárkózottságot akarok biztosítani neked.

Az út háromnegyedét autóbusszal tettük meg. Az autóbusz végállomása a turisták egyik kedvenc kirándulóhelye volt. Innen jól be lehetett látni az egész várost, amely a hegy déli lábánál feküdt. Déli határait alig lehetett kivenni a páras levegőben. A buszállomástól körülbelül háromórás gyalogút vezetett a házhoz, ezt ma öt óra alatt tettük meg. A nehéz terhek miatt többször meg kellett állnunk. A ház a hegy északi oldalán épült, körülbelül két-háromszáz méterrel magasabban a buszmegálló szintjénél. A házat úgy tudtuk megközelíteni, hogy a hegy csúcsát nyugatról megkerültük. Eleinte jól haladtunk, mert egy jól karbantartott turistaúton mentünk. Később azonban le kellett térnünk róla, és egy alig látható, keskeny ösvényre kanyarodtunk. Itt a déli oldalon a fák alacsonyra nőttek, olyanok voltak, mintha a hegycsúcsról lezúduló északnyugati szél leborotválta volna a tetejüket. Az aljnövényzet szúrós, tövises, alacsony bokrokból állt. A talaj rendkívül száraz volt, a töredezett szürke kövek itt-ott előbukkantak alóla. Az út állandóan emelkedett, és a nap is egyre kegyetlenebbül tűzött ránk. Kétszer, háromszor is leültünk teát inni.

- Még szerencse, hogy tiszta vízű forrás ered a ház közelében, vizet nem kell hoznunk –lihegte öreg barátom, akit szemlátomást megviselt a túra. – A szívem miatt ne aggódj, az orvos szerint a műtét jól sikerült, nem a szívem miatt fogok elpatkolni. Lásd be, hogy a hegy csak akkor hegy, ha az

ember megmássza, ez ad az embernek és a hegynek is méltóságot, így lesznek megfelelő partnerei egymásnak.

Beláttam.

Az északi oldalon vastag törzsű, magas fák állak, tölgyek, alattuk gyér aljnövényzet, az avar vastag és nyirkos volt. Az út sem volt annyira meredek, itt már gyorsabban haladtunk. Öreg barátom háza egy belső, icike-picike tisztás végében állt. Régen járhatott itt, mert magasan állt a fű és a gaz. A ház egyszintes volt. Bejárata középen nyílt, itt lehetett bemenni a konyhába. A konyhából jobbra és balra is egy-egy szoba nyílt, a szemközti falba vágott ajtón keresztül lehetett megközelíteni a kamrát.

- Tied lesz a jobboldali szoba. A vécé kint van a ház végében. Mosakodáshoz van egy-két lavórom, majd melegítünk vizet. A kőgyűjteményem a baloldali szobában van, gyere, nézzük meg!

A szobában nagy rend volt és tisztaság, de kőgyűjteménynek nyomát sem leltem.

- Hol vannak a kövek? – kérdeztem tanácstalanul.

- Gyere! – intett oda egy kis asztalkához. Az asztalon három kavics állt. – Ez a gyűjteményem, tizenöt évi munka eredménye.

- Több kőre számítottam.

- Persze, ez idő alatt több száz kő megfordult a kezemben, de csak ezt a hármat tartottam meg, mert ezek valóban különleges kövek. Nézd meg őket közelebbről!

Az első kavics fekete volt, akkora, mint a fél tenyerem. Felszíne matt volt, de itt-ott valami fényesen megcsillant benne. Ahogy közelebb emeltem a szememhez, láttam, hogy nem is fekete, hanem mélypiros, sötétzöld, sötétkék és élénk sárga, apró pontokból áll. A pontok körül kristályfényű kvarcsemecskék szórták fényüket. A pontok hirtelen elkezdtek mozogni, előbb lassan, majd gyorsabban kavarogtak a szemem előtt, aztán megálltak, és egy pillantásra egy gyönyörű női arc nézett rám. A kép elenyészett, és újra a fekete követ tartottam a kezemben. A nő látványától elakadt a lélegzetem, ilyen gyönyörűséget még soha életemben nem láttam.

- Varázskő – motyogtam. Öreg barátom hangosan felröhögött.

- Nem is olyan régen te beszéltél arról, hogy szeretsz köveket bámulni döntéseid meghozatalához. Mi történt, megint rád támadt a világ igazsága?

- Egy gyönyörű nőt láttam a kövedben.

- Pedig az csak egy kő, valami kvarc is van benne – mondta egykedvűen öreg barátom. – Nem mondom, nem mindennapi kő, a lét sötét eszenciája, de én még nem láttam benne semmiféle képet. Azt hiszem, túlságosan nyitott vagy a világ igazsága számára. Megnézed a másik két követ

is?

A másik két kő kisebb volt az elsőnél. Az egyik meleg, tűzpiros volt, teljesen sima és homogén, egyszínű. Felületén egyetlen egy szennyeződés sem volt. Ahogy a kezemben tartottam váratlanul átmelegedett, és gyorsan le kellett tennem, mert úgy éreztem, megégeti a tenyeremet.

- Mi történt? – kérdezte öreg barátom aggódva.

- Ez meleg!

- Ez? Fogd meg, teljesen hideg – mutatta felém a követ, de én nem vettem el tőle.

- Valami nincs rendben veled – csóválta a fejét. – Túlságosan érzékeny vagy.

Az utolsó, fehér követ óvatosan vettem a kezembe, minden váratlan lehetőségre felkészülve. A kő néhol szürkébe játszott. Ahogy a szemem elé emeltem a fehér róka tűnt a szemembe, mintha egy háromdimenziós hologramban látnám. Ahogy forgattam a követ mindig szembe nézett velem.

- A fehér róka! – kiáltottam fel.

- Fehér róka? – kérdezte öreg barátom megrökönyödve. – A te fehér rókád?

- Igen.

- Akkor legyen a tiéd ez a kő, de zárd el jól. Tedd be egy bőrzacskóba, és függeszd a szíved fölé. De sose nézd meg! Legyen hozzád közel, de különülj el tőle! Attól félek, ha sokáig nézegeted megőrülsz tőle. Azt hiszem, ebben a szekrényben találsz régi bőrdarabokat, készítsd gyorsan el a zacskót, és addig kipakolok a hátizsákomból.

Amikor a zacskóval elkészültem, és a követ a szívem fölé helyeztem, nagy nyugalmat éreztem, és mintha új erő költözött volna belém. Elmosolyodtam: talán hazaérkeztem?

-

Táplálkozásunkat a tönkölylisztből készült kenyér fogyasztása határozta meg. Öreg barátom gyúrta a tésztát, én a fát vágtam és ügyeltem a tűzre. Nem használt fehér lisztet, csakis teljes kiőrlésű gabonát.

- Ez kitisztítja belőled ezt az ideges érzékenységet – mondta. – Ha sok növényt eszel, meglátod, olyan békéssé válsz mint egy birka. Emellett az egészségedért is sokat teszel. Úgy látom, egy kissé puhány vagy, figyelj jobban magadra!

A kenyér mellett sárgarépát és krumplit fogyasztottunk, diót eszegettünk. Italunk gyógytea volt, öreg barátom keverte az erdőn található gyógynövényekből. Ebédre általában kukoricakását fogyasztottunk olívaolajjal kikeverve.

- Gyógyolaj ez! Jót tesz a vérnek! – mondogatta. – Az íze csak eleinte furcsa.

Az újfajta táplálkozás ízeit hamar megszoktam, a beleimnek azonban két hét kellett az átállásra. Puffadtam, hasmenésem volt vagy éppen szorulásom. A harmadik hétre tüneteim elmúltak, erősebbnek éreztem magamat mint bármi máskor. A rétet lekaszáltam, kijavítottam a házon az ereszeket, és tekintélyes mennyiségű fát vágtam össze. Eleinte megmagyarázhatatlan eredetű szorongást éreztem, talán amiatt, hogy egyedül éltünk az elhagyatott helyen, de hamarosan megismertem az erdő neszeit, illatait és hőmérsékletváltozásait, rossz érzéseim is elmúltak. A hónap végén öreg barátom úgy döntött, hogy elindulunk az ismeretelméleti anarchistához.

- Hosszú út lesz – mondta. – Át kell másznunk az északi hegycsúcsra, jó magasra vert magának tanyát.

Éppen csak hajnalodott, amikor elindultunk. Előző este összepakoltuk a legfontosabbakat, kenyeret és gyógyteát, némi meleg ruhát, takarót. Nem tudtuk, hogy ott alszunk-e vagy sem, milyen lesz a fogadtatás.

- Kiismerhetetlen ember. Néha lejön hozzám és értelmetlenségeket beszél. De éppen ez a kiismerhetetlenség kell nekünk.

A rét harmattól csillogott, a fák alatt azonban száraznak tűnt az aljnövényzet. Északnak indultunk el a nagy fák között. Az erdő tágas volt, könnyedén haladtunk. Eleinte lefelé vezetett az utunk. Egy száraz, két-három méter mély szakadás vagy inkább kiszáradt vízfolyás mentén haladtunk kilométereken át. Az avarban néhol vaddisznók túrását pillantottuk meg. Hirtelen megsűrösödött az aljnövényzet, bokrokon kellett átvágnunk magunkat, és egy patak csobogását hallottuk meg. A levegő megtelt párával és nedves szagokkal.

Hamarosan egy gyorsan futó hegyi patak partjánál találtuk magunkat. Ennek sodrása mentén haladtunk lefele a völgyben. A zubogás egyre hangosabb lett, ködpárák lengtek körbe bennünket. Bal felől még egy patak torkollott be a mederbe. Aztán nem volt út tovább, legalábbis azt hittem, mert egy tizenöt-húsz méter mély szakadék tátongott előttünk, gyönyörű vízesésként zuhant alá a patak vize. Öreg barátom azonban ismert egy régi, töredezett, kőbe vésett lépcsőt, amely a vízesés aljába vezetett. Amikor leértünk enyhe, kénes szagot éreztem a levegőben.

- Különleges hely ez – magyarázta a jelenség okát öreg barátom. – Éppen a vízesés alján tör fel egy melegvízű forrás, annak a szagát érzed. Innen most már fölfelé megyünk. Nézz fel, előre, látod azt a hegycsúcsot?

Láttam, a délelőtti napsütésben fényesen fürdött fehér szikláival. A háttérben a gyönyörű kék ég világított.

- Szép hely – mondtam, szinte meghatottan.

- Nem hülye az anarchista! – röhögött fel öreg barátom kissé keserűen.

Még három órát gyalogoltunk felfelé egy hűvös, jó illatú fenyőerdőben. Egy tágasabb részen, ahol a fatörzsek egymástól valamivel messzebb helyezkedtek el, leültünk ebédelni, lilahagymát ettünk kenyérrel, és egy pohár borral. Több üveg bort hoztunk ajándékként az anarchistának, egyet pedig magunknak, hogy még út közben ráhangolódjunk az ő kedélyállapotára.

Egész délután gyalogoltunk, az ösvény egyre jobban emelkedett. Lassan elhagytuk a fenyőfákat, és örökzöld bokrok között kapaszkodtunk felfelé. Visszatekintve nem láttuk a tájat, sűrű pára akadályozta a kilátást, noha mi a lenyugváshoz készülődő nap fényében álltunk.

- Hamarosan ott leszünk. A barlang tőlünk jobbra fekszik, körülbelül még egy kilométert kell haladnunk – lihegte öreg barátom. – Először az árbocot és a zászlót kell megpillantanunk.

Negyed óra múlva egy kopár szikla fölött megláttam a zászlót: fehér lepedőt lengetett a gyenge szél.

- Szerencsénk van, az anarchista fogadókéz – dühnyögte öreg barátom. – Micsoda beképzeltség zászlót kitézni, mintha lenne ember, aki kíváncsi rá rajtunk kívül!

A barlang bejárata előtt egy hatalmas, vízszintes tér nyílt, melyet sziklák vettek körbe. Szélvédett hely volt és meleg, mert a nap még ide sütött, és a kövek is sugározták magukból a hőt. A barlang bejáratát egy ócska rongy fedte be.

- Hahó, gyere ki te arany szívű barom! – üvöltötte el magát öreg barátom teljesen váratlanul. Nem sokat kellett várnunk, amikor egy testes, ősz hajú ember lépett ki a barlangból tornacipőben, kék pólóban.

- Ah, te vagy az, agyament bölcsele? És ki ez itt melletted? Találtál végre magadnak tanítványt, aki hajlandó követni téged? – üvöltötte bömbölő hangon. – Na, gyere már ide, hadd öleljelek meg!

Szenvedélyesen megölelték egymást, majd rám néztek

- Egy újabb örült, látom rajta – mondta az anarchista.

- Majdnem örült, igazad van. Azért jöttünk, hogy kizökkentsed, nehogy teljesen megőrüljön.

- Mi vagyok én, pszichológus? Egy jó pofont tudok neki adni, attól észhez tér.

- Tisztelem a nevelési elveidet, de inkább szellemi útmutatásra lenne szüksége.

- Tőlem? Te nem vagy eszednél öreg! Szellem? Miféle szellem? Már megint hülyeségeket beszélsz! De gyertek csak nyugodtan, beszélgethetünk egy kicsit. Bort hoztál? Oké. Van egy kis vaddisznópörköltöm. Kenyered van? Oké. Bezabálunk és leisszuk magunkat. Hé, te nem tudom, hogy hívnak, ugorjál már el egy kis rőzséért, arra, jobb kéz felé már összehordtam egy rakást, hozzá belőle. Raksz egy jó kis tüzet, addig mi kihozzuk az asztalt és a padot.

Mire visszatértem a fával, már kint ültek a padon és borozgattak.

- Ül le már ide! – üvöltött rám az ismeretelméleti anarchista. – Mi a neved?

- Nevezd csak sámánnak – vágott közbe öreg barátom.

- Mi? Sámán? – röhögött fel. – És rólam mit szoktál mondani, mi vagyok én?

- Te vagy az ismeretelméleti anarchista.

- Ismeretelmélet anarchista? Hát ez jó! – röhögött, annyira, hogy az oldalát fogta. – És te ki vagy?

- Én vagyok az ő öreg barátja.

- Ez haláli! De nagyon jó! Ezt jól kitaláltad öreg! Jól tudsz bánni a szavakkal, éppen ebbe őrültél bele. Hé, te sámán! – lökött oldalba. -.Nem vetted észre rajta, hogy teljesen elment az esze?

Értetlenül néztem rá.

- Jó fej vagy, csodálkozni azt tudsz, de nem érted az embert - folytatta elmosolyodva. – Hé, te öreg, ennek a sámánnak nincsen humora?

- Azt hiszem, egy kicsit komolyan veszi az életet. De az is lehet, hogy éhes. Hol az a disznópörkölt? Nem is tudod elképzelni, hogy kiéheztem! Egy hónapon keresztül zöldséget ettem vele, és gyógyteát szürcsölgettünk az erdő hűvösében.

- Hű, de szemét vagy öreg! Ha most húst eszik és bort iszik, még a végén rosszul lesz!

- Éppen ez a célom – mondta öreg barátom szemét lesütve.

- Végre valami, amit életedben jól csináltál! Beetetjük, beitatjuk, aztán kipofozzuk és gyógyultan mehet haza.

- Más gyógymódra gondoltam.

- Mire?

- Te leszel Szókratész, mi a tanítványaid.

- Én legyek Szókratész? Vigyázz öreg, vigyázz! Én nem vagyok olyan bölcs mint az a görög volt, de a kezem erős. Ha gúnyolódsz velem, széttöröm a csontjaidat és az erdők vadállatainak adom!

- Neked is megvan a maga démona, ahogy Szókratésznek is megvolt.

- Arra gondolsz, hogy alkoholista vagyok? Figyelj öreg, én csak akkor lennék alkoholista, ha nem

akarnék inni, de mégis inni kényszerülnék. Én viszont inni akarok, érted? Sőt, az a bajom, hogy nem tudok többet inni. Három napig bírom, aztán vért hányok. Csoda, hogy még élek.

- Más démonra gondoltam. A benned élő anarchistára.

- Oké! Akkor ez az anarchista lesz a ti Szókratészetek. Előbb azonban együnk, aztán igyunk, és csak akkor elmélkedjünk, ha már lement a nap!

Alig bírtam enni, teljesen elszoktam a hús ízétől, hiába rágtam meg százszor is egy falatot, alig tudtam lenyelni. Sőt, minél tovább rágtam, annál nehezebben ment. A bor a fejembe szállt, eltompultam, látásom elhomályosult, csak a hallásom maradt éber. Gondoltam, éppen ez volt öreg barátom célja az egyhónapos felkészítéssel. Képpé akart tenni arra, hogy el tudjak oldódni önmagamtól, kiélezett engem.

- Hát akkor mondjátok el barátaim, miért kerestétek meg a hegyek Szókratészt? – kérdezte egy bőfögs kíséretében az ismeretelméleti anarchista, amikor a pörkölt elfogyott és ránk szállt az éj.

- A sámánt szeretném a szabadság kapujába bevezetni.

- Mint egy barmot orrkarika segítségével? Szabadság lenne- az, ahová így vezeted be?

- Nem lenne az, mert nem szabadon tenné.

- Belátod-e akkor, hogy kívánságod önellentmondásos, és nem megvalósítható?

- Belátom.

- Akkor igyunk még egy üveg bort, és menjünk aludni!

- Ha meg tudtok győzni, akkor szabadon is elérem a szabadság kapuját – szóltam közbe.

- Úgy gondolod, a meggyőződés képes arra, hogy cselekvéseidet irányítsa? – kérdezte az anarchista.

- Igen.

- Amikor eszel, akkor az éhség vagy az éhségről való meggyőződés vezényel-e?

- Azt hiszem, az éhség.

- Amikor vizelsz, akkor a húgyhólyagod teltsége vagy a teltségéről szerzett meggyőződésed vezényel-e.

- Többnyire a teltség és nem a meggyőződés.

- Többnyire? És ha nem sikerül meggyőződnöd a húgyhólyag teltségéről, mert például éppen részegen fetrengsz a porban, akkor elpárolog a húgyod vagy bevizedsz?

- Kivizelem.

- Bevizedsz barátocskám, bevizedsz! Meggyőzhetlek én most téged arról, hogy tele van a hólyagod?

- Nem, azt nekem kell észrevennem. Esetleg figyelmeztethettek, hogy sokat ittam, ideje vizelnem.

- A szabadság útja és a vizeles ugyanaz – jelentette ki ünnepélyesen az anarchista. - Őrült vagy te is meg a barátod is, ha azt hiszitek, Szókratész módjára, érveléssel bármit is el lehet érni ezen a világon. Őrültek vagytok, szavak börtönébe zárjátok magatokat, és elmenekültök a valóságtól. Hülye filozófiákat gyártotok, ahelyett, hogy élnétek. Szabadság, micsoda hülye szó. Hé, öreg, nem hittem, hogy tényleg ekkora hülye vagy! Nem tudod, hogy az igazság a szavakon túl található? Tudod mi az igazság? Ez a pohár bor itt, és az, hogy én ezt a szart megiszom! A szabadságom pedig az, hogy van kezem és torkom az ivásra!

- Jól beszéltél – válaszolt higgadtan öreg barátom. - Jó, ne játszunk Szókratészt. Ugyanazt állítod egyébként, amit én. A világ igazsága a valóságon túl fekszik, és maguk a szavak hozzák létre a valóságot, szilárdítják keménnyé a világot. Éppen az a keménység teszi törékennyé a valóságot. A szavak valóságát könnyedén széttöri akár az ismeretelméleti anarchista, akár Szókratész, vagy a világ igazsága.

- Ismerlek öreg, ismerlek! Most jön az, hogy a világ igazságától el kell különülni, mert csak így válhatunk szabaddá, igaz? Aztán ösztöne az új szülő önmagát a halálon túl Istenbe vagy az ürességbe, az örökkévalóságba. Szavak öreg, szavak! Ezek is csak szavak!

- Tévedsz, tettek. Ha nem találkoztam volna a világ igazságával, és nem különültem volna el tőle, akkor lehet, hogy már nem is élnék, belezuhantam volna a világ örvényébe. Ahogy te belezuhantál az alkoholba, és ahogy rövidesen elpusztulsz nyomorult körülmények között. A világ igazsága az, hogy itt van ez a pohár bor, és ezt te most megiszod. Nem azért, mert akarod, hanem mert rákényszerülsz, alkoholista vagy.

- Én ezt a pohár bort meg akarom inni.

- Mindegy, minek nevezed, akarod vagy nem akarod. A világ igazsága kényszerít arra, hogy megigяд, el vagy veszve a szabadság számára.

Az ismeretelméleti anarchista egy húzásra felhajtotta a bort.

- Mindegy. Azért vagyok ismeretelméleti anarchista, mert nem dőlök be a szavak trükkjeinek. Még a végén elhiszem, hogy valóságos dolgokon vitatkozunk, pedig csak hülye szavakon. No, és te pajtikám, miben áll a te sámánságod? Démonokkal barátkozol és táltos paripán száguldsz? Fogakkal születted erre a világra és hét ujj van az egyik lábadon?

- Nem egészen – válaszoltam óvatosan, mert láttam, hogy dühös. – Az én tudásom csak annyi, hogy kapcsolatba tudok kerülni azokkal az állatszellemeikkel, amelyek így vagy úgy beavatkoznak életünkbe.

- Hé, öreg! Ez tényleg dilis! Na, ne haragudj, érdekel, amit mondasz. Milyen állatszellemeikkel találkozol?

- Attól függ, kiről van szó. Minden embernek van legalább egy állatsegítője. Ha esetleg elvesztette, talán meg tudom találni neki. Ha beteg, akkor erősítem állatszellemét, ettől még meg is gyógyulhat.

- Vagy megdöglik, mi?

- Igen, nem vagyok benne biztos, hogy a segítség, amit én adok, hasznos.

- És mi a te állatsegítőd?

- Őrzőállatom kilétét nem tárhatom fel.

- Ne dühíts, ne dühíts, te! Öreg, hazudós ez a gyerek?

- Nem, nem hiszem.

- Na, ide figyelj sámánkoma! Elhiszem, amit mondasz, ha megtalálod az én őrzőállatomat. Oké, gyerek?

- Sikerülhet, ha az állat itt van a közelben, és nem vesztetted el. Ha elcsatangolt, akkor nem biztos, hogy megtalálom. De nem tűnsz betegnek, valószínűleg itt húzza meg magát valahol.

- Hát akkor rajta, elő a paripával, eredj a nyomába!

- Más a módszerem.

Leterítettem három pokrócot a tűz mellé.

- A pokrócokra fekszünk. Nem kell elaludni, de teljes csendre lesz szükségem, a csendet csak én törhetem meg. Körülbelül tizenöt percet leszek távol, addig ne érjtek a testemhez.

- Különválik a testétől, és utazást tesz a szellemek világába - magyarázta az anarchistának öreg barátom.

- Na jól van, de el ne húzd az időt gyerek!

Lefeküdtünk a tűz mellé. Lelassítottam légzésemet, majd ellazítottam izmaimat. Nehezen ment, mert a bor és a vadhús keményen dolgozott bennem. Leereszkedtem a lejtőn a fehér kőhöz, ahol a

fehér róka már várt. Körém gyűltek az oroszlánok, a tukán és a kutya is.

- Az ismeretelméleti anarchista őrzőállatát keresem. Kérlek benneteket, segítsetek!

- Nem nagy ügy – szólt a fehér róka. – Kapaszkodj belém!

Elkaptam a farkát és repültünk. Közben hozzacsapott egy sziklához és élettelenül zuhant a testem egy mélységes szakadékba. Tüzes angyalként repültem tovább a rókával. Hamarosan megpillantottam a barlangot és környékét. Ott feküdt a három alak, az anarchista, öreg barátom és én. Tovább repültünk, be a barlangba. Bűdös volt, mocskok, rendetlenség. A sarokban egy nagy láda állt.

- Nyisd ki! – szólt a fehér róka. Kinyitottam a láda tetejét. Egy hatalmas, borjú nagyságú fehér hiéna pattant lábra, morgott, vicsorgott, habzott a szája. Hirtelen lendülettel visszacsaptam a láda tetejét.

- Ez borzalmas – mondtam a fehér rókának.

- Ne félj, nem rád mérges, hanem az anarchistára, ő ugyanis nem szereti a bort, ezért hamarosan szét fogja tépni.

Visszarepültünk a fehér kőhöz. Út közben visszabújtam a testembe, majd elbúcsúztam állataimtól. A tűz mellett kinyitottam a szemem.

- Felkelhettek – szóltam.

- Na, ez gyors volt, gyerek – nyújtózkodott az anarchista. – Sikerrel jártál?

- Igen, de nem fogsz neki örülni – mondtam, és visszaültem a padra.

- Na, mondd már! Kakas, béka, büszke oroszlán?

- Nem. Ott van bent a barlangod mélyén, egy ládában. Borjú nagyságú, morgó, vicsorgó, fehér hiéna.

Az ismeretelméleti anarchista elsápadt, és nyelt egy nagyot.

- És mit akar? – kérdezte halkán.

- Dühös rád, mert sokat iszol. Azt hiszem, hamarosan szét fog tépni téged.

- Az átkozott! – ugrott fel az anarchista, majd lassan ismét leült.

- Hé, öreg! Ez tényleg sámán – nyögte halkán. – Egy-két hete megjelent álmomban ez a hiéna. Részeg voltam, talán aludtam, talán nem, de egyszerre ott állt előttem és vicsorgott. Te,

sámánfajzat, ez azt jelenti, hogy meg fogok halni?

- Lehet. Halálunkkor őrzőállatunk esz meg bennünket.

- A keserves mindenit, éppen az, aki őriz bennünket. És aztán mi történik?

- Egy üregeken át, a fehér kutyával egységben eléred a halottak birodalmát. Szép hely, zöld mezők, folyók, erdők.

- Én meg bent a kutya gyomrában!

- Egyé válsz a kutyával, és ez nem rossz. Az őrzőállatod önmagadnak a másik fele, igazi valód, akitől elkülönültél ebben a világban, ebben az otthontalanságban.

- És aztán mi lesz?

- Pontosan nem tudom. Előfordulhat, hogy új emberi testbe költözöl, visszazuhansz az otthontalanságba.

- Hé, öreg, ki ez? Egy szent? Kit hoztál ide?

- Egy sámánt.

- Idefigyelj öreg, ez mást dumál mint te! Észrevetted? Ez nem azt mondja, hogy különülj el a világ igazságától, aztán szüld át magadat az örökkévalóságba, hanem azt, hogy egyesülj az erőállatoddal és tied az elveszett otthon!

- Hogy aztán nyomorultul újjászüles.

- Hé öreg! Ez a sámán nekem szimpatikusabb! Gyerek, mesélj még nekem, jól esik a szívemnek.

- Csalódni fogsz, ha a sámánra hallgatsz – szólt csendesen öreg barátom.

- Nem érdekel! Érted? Nem érdekel! Elegem van a sok okoskodó beszédből. Végre itt van valaki, aki látja azt, ami van, és nem pofázik róla úgy, mint te! Mondjad te gyerek, hol van az a túlvilág? Hogyan jutsz oda?

- Nincsen túlvilág – feleltem. – A fehér hiénád nem a túlvilágon vár rád, hanem bent a barlangodban, a ládában. A halottak országa sem a túlvilágon van, hanem itt, a föld alatti birodalomban, és az istenek sem a túlvilágon élnek, hanem az egekben. Halálunk után nincs hova átszülnünk magunkat, hasztalan az igyekezet.

- Állj gyerek, állj! – kiáltotta az anarchista. – Valami olyat mondtál, ami kedves nekem. Állj, állj, most az én szózatom következik. Lehet, hogy az utolsó ebben az életben. Most már tudom, mi az idegesítő benned, öreg. Szenvtelen vagy, lidérc vagy, egy élet nélküli árny. Öreg, elvesztetted

önmagadat. Én sokkal inkább önmagam vagyok, mint te, az örökös önmeztagsággal. Én szenvedélyből élek, engem elöntött a szenvedély, és én hagytam ezt. Áadtam magamat a világ igazságának, faljon is fel a végén hiéna alakjában. Számomra ez mindennél többet ér. Te lehetsz egy félbemaradt festő vagy önfeláldozó szerelmes, mindenképpen sikertelen vagy. Én viszont sikeres alkoholista vagyok! Amikor lemászok erről a hegyről, be a városba, ahol a pia vár, érzem, az élet lobog bennem. Ha néha egy-egy kurvát megkapok, érzem, az élet szenvedélye hevíti a véretem. És amikor visszakapaszkodom erre az istenverte sziklára, úgy érzem, elhagy az erőm, szinte meghalok, de akkor is megérte az alászállás. A szenvedélytől ember az ember, öreg! Állj, állj, ne pofázz! Még nem fejeztem be! Amit ez a gyerek itt mondott, az szíven ütött, mintha én mondtam volna. Nincsen túlvilág! Csak ennek a világnak az alja és teteje! A vallási rothadás csúcán állsz öreg! Azokat a vallásokat követed, melyek kiűzték a világból az istenit, és a túlvilágba száműzték. Ebbe a száműzetésbe szülnéd magadat újjá? Az elérhetetlenbe, a láthatatlanba, a némaságba? Milyen ember vagy te? Hívó ember vagy te öreg, aki azt hiszed, hogy a hited mindenható! Pedig nem hit kell ide, hanem szenvedély, szenvedély, hogy az lehess, aki valóban vagy! Szendvedély, hogy rákapcsolhasd magadat az istenire!

- Vigyázz, széttép a fehér hiéna – dörmögte öreg barátom.

- Mit bánom én! Azt hiszed öreg, kiléphetsz a világból, a sorsodból? Hogy van egy olyan hely, ahova elbújhatsz a világ igazsága elől? Ostoba! Éppen olyan ostoba vagy mint azok a hívők, akik száműzött istenekhez imádkoznak, és nem veszik észre, hogy az isteni a templomon kívül ott van velük. Rokonszenves vagy te nekem sámán, te látod is az istenit, beszélni is tudsz vele. Azt tanácsolom, tartózkodj az öreg társaságától!

- Ne ítéld ilyen nyersen másokról. Nem mindenki láthatja az állatszellemeket – mondtam neki. – A sámáni tudás egyébként sem szenvedély. A szenvedély megszáll és elvakít. A sámán inkább lát, látja a világ másik felét, amely éppen úgy elkülönül tőle, mint a hétköznapi valóság. A sámán nem azonosulhat a világ másik felének erőivel, mert akkor megszállott lenne. El kell különülnie tőlük, hogy egyáltalán beszélgethessen velük. Öreg barátom tanítása ezért helyénvaló – a sámán az elkülönülés művésze. A hétköznapi ember általában csak a mindennapok világától tud így vagy úgy elkülönülni, ezért tekinti ezt valóságnak. Már az álmaitól sem képes elkülönülni, általában nem is emlékezik rájuk, pedig mindennap az álmok birodalmában járunk. Ugyanígy vannak a világ másik felével is. Talán sejtik, hogy létezik, néha betör az életükbe, de képtelenek elkülönülni tőle és megpillantani. Én még azért élek, mert el tudok különülni erőállatomtól, és ő is el tud különülni tőlem. Te azonban hamarosan meghalsz, felfal a fehér hiéna. Nem érted az elkülönülést, megszállott vagy.

- Meg tudnál gyógyítani? Ha olyan nagy sámán vagy, akkor talán sikerülne!

- Nem láttam biztató jeleket révülésem során, és nem is vagyok olyan nagy sámán. Nem részesültem beavatásban a hagyomány őrzőitől. Egy ilyen megszállottat, mint ami te vagy, nem tudok meggyógyítani. Az alkoholizmus komoly betegség. Egy tanácsot adhatok? Ma többet ne igyál, és ne igyál holnap se, és holnapután se, és azt követően 1500 napon keresztül se.

- Megbolondultál, ember? Az életem az ivás!

- És a haláloed. Van még egy tanácsom. Ha feléd közelít a fehér hiéna, próbáld meg elzavarni, mint egy kóbor kutyát, ezzel időt nyerhetsz, persze, ha egyáltalán észreveszed, ha közelít.

- Szarok a fehér hiénádra! Öreg, nyiss még egy üveg bort! Egyszer élünk! Szavak, ezek mind csak szavak! Idefigyelj, sámánfajzat! Én az ismeretelméleti anarchista vagyok! Az ismeretet csak akkor éred el, ha megfelekedtél a szavakról. A szavak elfelejtésének eszköze pedig a bor. Ez a megvilágosodás! Egészségünkre!

-

Öreg barátommal kora hajnalig ittak, én beburkolóztam egy takaróba, és elaludtam a tábortűz mellett. Reggel mégis öreg barátom kelt fel elsőnek, és ébresztett fel engem. Az anarchista bent a barlangban aludt. Mi ettünk egy-pár falatot, aztán búcsú nélkül távoztunk. A maradék bort ott hagytuk.

- Egyet kérek tőled – szólt két óra gyaloglás után öreg barátom. – Az elkülönülést vidd végig! Ha nem teszed meg, akkor a haláloedban fal fel a világ. Sámánként ugyan elég gyakran gyakorlod az elkülönülést, mégis féltelek.

- Én ettől a felfalástól nem félek, úgy tudom, igazi valómmal fogok egyesülni, amikor fehér rókám megesz.

Öreg barátom nem válaszolt, de láttam rajta, hogy mérges.

Erdei támaszpontunkat feladtuk, és visszatértünk a városba. Két hónap múlva értesültem arról, hogy az ismeretelméleti anarchista meghalt. Egy erdei ösvényen találtak rá, holttestét megcsonkították a vadállatok.

-

Öreg barátom rejtélyes halált halt.

- Mi ebben a rejtélyes? – kérdezné, ha még élne. – Azért, mert nem tudod megmagyarázni, még nem jelent semmi rendkívülit. A világ igazsága általában hirtelen és megmagyarázhatatlanul támad meg bennünket. A kés beleállt a hátamba és meghaltam. Hogy miért, nem érdekes, a lényeg, hogy meghaltam. Az öregasszonyok beszélnek állandóan arról, ki, miért halt meg, mintha ezzel pórásra foghatnák a halált. Reménytelen vállalkozás.

A maga részéről igaza is lenne öreg barátomnak. De mégis csak érthetetlen az, ami történt. Gondolhatnék persze arra, hogy az istenek bosszújáról van szó, megelégtették az örökös lázadást, a végleges elkülönülés megfeszített kísérletét. Nem tudták tovább nézni ezt a reménytelen hőstettet, és végül maguk tettek pontot az ügy végére. Még az is lehet, hogy félték, sikerrel jár az öreg, és kicsúszik a kezeik közül. De nem lehet kibújni. Lehet, hogy éppen az erőállata fordult ellene. Mindez persze csak okoskodás. Tökéletes volt-e a gyilkosság azért, mert nem tudjuk, öngyilkosság vagy gyilkosság történt? Lényegtelen kérdés ahhoz képest, hogy tökéletes volt-e a halál. Sikerült-e öreg barátomnak átszülnie magát az otthonosságba?

Szinte biztos vagyok benne, hogy nem. Ha most révületbe esnék, és a kapuőrök beengednének, ott találnám erőállatát, igazi valóját a halottak országában. Meg is fogom tenni, amint hazatérek. Csak még el kell búcsúznom ettől a helytől. Valami végső tanulságot szeretnék levonni a történetekből, de üresen kattog az agyam. Illetve egy mondat ismétli önmagát állandóan benne. Nem egy nagy mondat, nem is tudom, miért hajtogatja magát egyre. Azt sem tudom pontosan, hogy mit jelent. Most kimondom hangosan, hogy megszabaduljak tőle:

- Az elkülönülés teszi lehetővé a közelséget.

Vége